

Manifest za ekosocialistično revolucijo

Prekinitev kapitalistične rasti

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

141.82:502/504

MANIFEST za ekosocialistično revolucijo : prekinitev kapitalistične rasti / [prevod Maja Meh, Sonja Lokar]. - 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Društvo Fantastika, 2026

Prevod dela: Manifesto for an ecosocialist revolution

ISBN 978-961-97445-0-5
COBISS.SI-ID 276851971

VSEBINA

UVOD 1

1. Za ekosocialistično revolucijo 3

2. Za kakšen svet se borimo 15

3. Naša metoda prehoda 22

4. Orisi ekosocialistične alternative kapitalistični rasti 27

5. Globalna materialna odrast v kontekstu neenakomernega in kombiniranega razvoja 46

6. Proti toku, združiti boje, da bi prekinili s kapitalističnim produktivizmom 51

Manifest za ekosocialistično revolucijo

Prekinitev kapitalistične rasti

Sprejet na svetovnem kongresu Četrte internacionale, aprila 2025

UVOD

Ta manifest je dokument Četrte internacionale, ki so jo leta 1938 ustanovili Lev Trocki in njegovi tovariši, da bi rešili zapuščino oktobrske revolucije pred stalinistično katastrofo. Četrta internacionala je zavrnila brezploden dogmatizem ter v svojo refleksijo in prakso vključila izzive družbenih gibanj in krize na področju okolja. Njene sile so omejene, vendar prisotne na vseh celinah in so dejavno prispevale k odporu proti nacizmu, k maju leta 1968 v Franciji, k solidarnosti s protikolonialnimi boji (Alžirija, Vietnam), k vzponu protiglobalizacijskega gibanja in k razvoju ekosocializma.

Četrta internacionala se nima za edino avantgardo; po svojih močeh sodeluje v velikih protikapitalističnih formacijah. Njen cilj je prispevati k oblikovanju nove množične internacionale in biti njen sestavni del.

Živimo v času dveh zgodovinskih kriz: krize socialistične alternative in večplastne krize kapitalistične »civilizacije«.

Četrta internacionala objavlja ta manifest leta 2025, ker smo prepričani, da je bolj kot kdaj koli prej potreben proces ekosocialistične revolucije na različnih teritorialnih ravneh, vendar po celem svetu. Ne gre le za to, da se konča družbeno in demokratično nazadovanje, ki spremlja širitev globalnega kapitalizma, temveč tudi za to, da se človeštvo reši pred ekološko katastrofo, kakršne v človeški zgodovini še ni bilo. Ta cilja sta neločljivo povezana.

Vendar pa socialistični projekt, na katerem temeljijo naši predlogi, potrebuje široko obnovo, h kateri prispevajo pluralistično

vrednotenje izkušenj in velika gibanja boja proti vsem oblikam prevlade in zatiranja (razrednega, spolnega, zatiranja narodnih skupnosti itd.). Socializem, ki ga predlagamo, se radikalno razlikuje od modelov, ki so prevladovali v prejšnjem stoletju, ali od katerega koli etatističnega ali diktatorskega režima. Gre za revolucionaren, radikalno demokratičen projekt, ki ga oblikujejo prispevki feminističnih, ekoloških, protirasističnih, protikolonialističnih, protimilitarističnih in LGBTIQ+ bojev.

Izraz ekosocializem uporabljamo že nekaj desetletij, ker smo prepričani, da morajo globalne grožnje in izzivi ekološke krize prežemati vse boje znotraj obstoječega globalnega reda in proti njemu ter da je potrebno preoblikovanje socialističnega projekta. Odnos do našega planeta, premagovanje »metabolnega razkola« (Marx) med človeškimi družbami in njihovim življenjskim okoljem ter spoštovanje ekološkega ravnovesja niso le poglavja našega programa in naše strategije, temveč njihova skupna rdeča nit.

Delovanje in razmišljanje Četrte internacionale vedno navdihuje potreba po posodobitvi analiz revolucionarnega marksizma. Tako pristopamo tudi k pripravi tega ekosocialističnega manifesta: prispevati želimo k oblikovanju revolucionarne perspektive, ki se bo sposobna soočiti z izzivi 21. stoletja in ki črpa navdih iz družbenih in ekoloških bojev ter resnično protikapitalističnih kritičnih refleksij, ki se razvijajo po vsem svetu.

1. Za ekosocialistično revolucijo

Objektivna nujnost ekosocialistične, antirasistične, antimilitaristične, antiimperialistične, antikolonialistične in feministične revolucije.

Po vsem svetu so skrajno desničarske, avtoritarne in napol fašistične sile vse močnejše in vplivnejše. Pomanjkanje alternative krizi poznega kapitalizma poraja obup, ki neti sovraštvo do žensk, rasizem, kvirofobijo, zanikanje podnebnih sprememb in reakcionarne ideje na splošno. Prestrašeni, ker ekološka kriza objektivno obsoja kopičenje dobička, se milijarderji obračajo na novo skrajno desnico (od desničarskih populistov do neofašistov), ki se ponuja, da bo rešila sistem z lažmi in socialno demagogijo. Avtoritarni politiki in oligarhi združujejo moči v obrambi kapitala. V vojni proti delavcem in revnim ciljajo na varstvo okolja in socialne programe, hkrati pa se pretvarjajo, da jih zastopajo proti liberalnemu establišmentu.

Znanstveniki so opredelili devet globalnih kazalnikov ekološke trajnosti. Doseganje mejnih vrednosti nevarnosti je ocenjeno za sedem izmed njih. Zaradi kapitalistične logike akumulacije je bilo šest teh omejitev že prekoračenih (podnebje, celovitost ekosistemov, dušikovi in fosforjevi cikli, podzemna voda in površinske sladke vode, sprememba rabe zemljišč, onesnaževanje z novimi kemičnimi snovmi). Revni so glavne žrtve tega uničevanja, zlasti v revnih državah.

Pod bičem konkurence velika industrija in finance krepijo svoje despotstvo nad ljudmi in Zemljo. Uničevanje se nadaljuje kljub alarmantnim pozivom znanosti. Žeja po dobičku kot kak avtomat

zahteva vedno več trgov in vedno več blaga, s tem pa tudi več izkoriščanja delovne sile in ropanja naravnih virov.

Legalni kapital, tako imenovani kriminalni kapital in buržoazna politika so tesno povezani. Zemljo kupujejo banke, multinacionalke in bogati. Vlade z brutalno represijo in tehnološkim nadzorom vse bolj zatirajo človekove in demokratične pravice.

To so tudi vzroki za socialne neenakosti in degradacijo okolja. To kaže, da so meje trajnosti milo rečeno prekoračene tudi na družbeni ravni.

Kapitalizem ustvarja pomanjkanje za milijarde ljudi in neomejeno bogatenje za majhno manjšino. Po eni strani pomanjkanje delovnih mest, plač, stanovanj in javnih storitev prispeva k reakcionarnim trditvam, da ni dovolj virov za zadovoljitev potreb vseh. Po drugi strani pa ima najbogatejši odstotek s svojimi jahtami, letali, bazeni, ogromnimi zasebnimi igrišči za golf, številnimi športnimi terenskimi vozili, vesoljskim turizmom, nakitom, prestižno modo in luksuznimi rezidencami po vsem svetu v lasti toliko kot 50 % svetovnega prebivalstva. Teorija »curljanja z vrha proti dnu« je mit. Bogastvo curlja k bogatašem in ne obratno. Revščina narašča, celo v tako imenovanih »razvitih« državah. Dohodki iz dela se neusmiljeno krčijo, socialna zaščita, kjer obstaja, pa se razgrajuje. Globalno kapitalistično gospodarstvo lebdi na morju dolgov, izkoriščanja in neenakosti.

V delavskih razredih so najbolj prizadete ranljive skupine prebivalstva in rasizirane skupine. Etnične in rasne skupnosti so namerno umeščene na bolj onesnažena območja, pogosto s strupenimi in nevarnimi odpadki, ter na območja z visokim tveganjem brez urbanističnega načrtovanja (npr. pobočja hribov).

Žrtve okoljskega rasizma so prav tako sistematično izključene iz oblikovanja in izvajanja okoljskih politik.

Nalaganje dolžnosti ženskam, da skrbijo za druge, omogoča kapitalu, da se okorišča s ceneno reprodukcijo ljudi in spodbuja izvajanje brutalnih varčevalnih politik pri javnih storitvah. Na splošno neenakosti in diskriminacija še posebej prizadenejo ženske, ki še vedno prispevajo večino tako neplačanega kot plačanega dela v gospodinjstvih in oskrbi. Prejemajo le 35 % prihodkov, ki jih ljudje zaslužijo z delom. V nekaterih delih sveta (Kitajska, Rusija, Srednja Azija) se ta delež zmanjšuje, včasih znatno. Ženske na podeželju opravijo 55 do 77 odstotkov kmečkega dela, vendar imajo v lasti le 9 odstotkov zemljišč in le malo dostopa do virov, posojil in javnih politik. Razen na področju dela, so ženske kot ženske povsod na udaru, tako nasilja na podlagi spola kot spolnega nasilja – so žrtve feminicidov, posilstev, spolnega nadlegovanja, trgovine z ljudmi za spolne in delovne namene – kršijo se njihove pravice do hrane, izobraževanja, spoštovanja in razpolaganja s svojimi telesi.

Osebe LGBTIQ+, zlasti transspolne osebe, so tarča svetovne ofenzive reakcionarjev, kar zaostruje njihovo prekarnost in diskriminacijo ter ogroža njihov dostop do zdravja in s tem tudi javno zdravje.

Invalide kapital zavrača, ker ne morejo delati za dobiček ali ker njihovo delo zahteva prilagoditve, ki zmanjšujejo dobiček. Nekateri so žrtve prisilne sterilizacije. Duh evgenike ponovno prihaja na površje.

Zavrženi so tudi starejši iz delavskih razredov, življenja prihodnjih generacij pa so vnaprej pohabljena. Večina staršev iz delavskega razreda ne verjame več, da bodo njihovi otroci živeli bolje kot oni.

Naraščajoče število mladih z grozo, besom, žalostjo in žalovanjem opazuje načrtno uničevanje svojega sveta, posiljenega, z razparanimi črevi, utopljenega v betonu, prepojenega s hladnimi vodami sebične preračunljivosti.

Pomanjkanje, lakota, neustrezna prehranska varnost in podhranjenost so se do konca 20. stoletja zmanjšali, katastrofalno zbliževanje neoliberalizma, militarizma in podnebnih sprememb pa jih spet oživlja: skoraj vsak deseti človek je lačen, skoraj vsak tretji trpi zaradi neustrezne prehranske varnosti, več kot tri milijarde ljudi nima sredstev za zdravo prehranjevanje. Sto petdeset milijonov otrok, mlajših od pet let, trpi lakoto. Njihova edina napaka je, da so se rodili na obrobju kapitalizma.

Upanje na miren svet se razblinja. Več kot 30 držav po svetu je ali je bilo pred kratkim v primežu obsežnih vojn, vključno s Sudanom, Irakom, Jemnom, Palestino, Sirijo, Ukrajino, Libijo, Demokratično republiko Kongo in Mjanmarom. Podnebna kriza, ostro tekmovanje za minerale (zlasti »redke zemlje«), vremenske ujme in posledični intenzivni migracijski tokovi povsod po svetu podžigajo številne konflikte. Sledijo jim trpljenje, razseljevanje in umiranje prebivalstva.

Medtem ko imperialisti tekmujejo, so nujni ukrepi za podnebni prehod in trajnostno prihodnost pod vprašajem. Poleg dejstva, da vojne uničujejo človeška življenja, napadajo ženska telesa, uporabljajo posilstvo kot orodje terorja in razčlovečenja kolektivnega življenja, so škodljive za planet na katerem živimo. Dodatno uničujejo ekosisteme, povzročajo krčenje gozdov, zastrupljajo zemljo, vode in zrak ter povzročajo sproščanje velikih količin ogljika.

Brutalna vojna Rusije proti Ukrajini in nova stopnja etničnega čiščenja, ki se izvaja v Gazi in proti palestinskemu ljudstvu na splošno, sta največja zločina proti človeštvu. Potrjujeta vse bolj barbarsko naravo kapitalizma. Ruska imperialistična agresija proti Ukrajini, ki se je začela leta 2022, je zaostrila geopolitične napetosti na svetovni ravni. Potrjuje, da vstopamo v novo obdobje medimperialističnega tekmovanja za svetovno hegemonijo. Zemljišča, energija in mineralni viri so v tej tekmi med imperialisti pomembno vprašanje.

Vsakdo bi lahko lepo živel na Zemlji, toda kapitalizem je izkoriščevalski, mačistični, rasistični, militaristični, avtoritarni in smrtonosni način plenjenja. V dveh stoletjih je človeštvo pripeljal v globoko ekosocialno slepo ulico. Produktivizem je uničevalen. Prekomerno izkoriščanje naravnih virov, nebrzdan ekstraktivizem, prizadevanje za kratkoročne maksimalne donose, krčenje gozdov in sprememba rabe zemljišč vodijo v propad biotske raznovrstnosti, tj. življenja samega.

Podnebne spremembe so najnevarnejši vidik ekološkega uničenja in grožnja človeškemu življenju brez primere v zgodovini. Zemlja lahko postane nenaseljiva biološka puščava za milijarde revnih ljudi, ki niso odgovorni za to nesrečo. Da bi zaustavili to katastrofo, moramo do leta 2030 prepoloviti svetovne emisije ogljikovega dioksida in metana ter do leta 2050 doseči ničelno stopnjo neto emisij toplogrednih plinov. Prioriteta je torej prepoved fosilnih goriv, industrijskega kmetijstva in živilskopredelovalne industrije, mesne industrije in hipermobilnosti, kar globalno pomeni proizvajati manj.

Ali je v tem okviru mogoče zadovoljiti legitimne potrebe treh milijard ljudi, ki živijo v grozljivih razmerah, predvsem v državah

svetovnega juga?[1] Je mogoče. Najbogatejši 1% proizvede skoraj dvakrat več CO_2 kot najrevnejših 50%. Najbogatejših 10 % je odgovornih za več kot 50 % emisij CO_2. Revni izpustijo veliko manj kot 2 do 2,3 tone CO_2 na osebo na leto (povprečna količina, ki jo je treba doseči leta 2030, da bi do leta 2050 z verjetnostjo 50 % dosegli ničelno stopnjo neto emisij). Vsak evro, porabljen za zadovoljevanje potreb najbogatejših 1 %, povzroči tridesetkrat več emisij CO_2 kot evro, porabljen za zadovoljevanje socialnih potreb najrevnejših 50 % svetovnega prebivalstva.

Proizvajanje za osnovne potrebe delavskih razredov, tako v državah, v katerih prevladujejo, kot v tako imenovanih »razvitih« državah, bi imelo le skromen ogljični odtis, zlasti če bi ga demokratično načrtovali in bi izvajanje prevzel javni sektor. Bil bi mnogo nižji, kot ga ima proizvodnja usmerjena v zadovoljevanje potreb bogatih s pomočjo rasti BDP in slepega tržnega tekmovanja za profit. Večji ogljični odtis revnih bi se v veliki meri izravnal s korenitim zmanjšanjem ogljičnega odtisa najbogatejšega 1 % prebivalcev, ki morajo tako na severu kot na jugu svoj odtis v nekaj letih zmanjšati za tridesetkrat! In dosegli bi zmernost za vse. Za zaustavitev katastrofe je dejansko potrebna družba, ki zagotavlja blaginjo in enakost kot še nikoli doslej. To je zaželena možnost, vendar najbogatejši 1 % zavrača vsak najmanjši napor, nasprotno, zahteva še več privilegijev!

Vlade so se zavezale, da bodo ostale pod +1,5 °C, ohranile biotsko raznovrstnost, dosegle tako imenovani »trajnostni razvoj« in

[1] Izraz »svetovni jug« oz. »globalni jug« uporabljamo za opis odvisnih držav, podrejenih in obrobnih držav v Aziji, Afriki in Latinski Ameriki. Vse te izraze uporabljamo za sklicevanje na isto resničnost. V globalni jug ne vključujemo držav, kot so Kitajska, Rusija, naftne monarhije ali v osnovi avtonomne srednje sile, kot je Indija itd., ki zavzemajo določeno mesto v globalnem kapitalističnem sistemu dominacije in jih ni mogoče šteti za »prevladujoče«.

podprle načelo »skupnih, vendar različnih stopenj odgovornosti in zmogljivosti« v ekološki krizi, hkrati pa proizvajale vse več blaga in uporabljale več energije. Kapital gotovo ne bo izpolnil teh skupnih obljub. Dejstva kažejo, da:

– Triintrideset let po Svetovnem vrhu o Zemlji v Riu (1992) v svetovni mešanici energetskih virov še vedno v celoti prevladujejo fosilna goriva (84 % leta 2020). Skupna proizvodnja fosilnih goriv se je povečala za 62 %, in sicer s 83 000 teravatnih ur[2] (TWh) leta 1992 na 136 000 TWh leta 2021. Obnovljivi viri energije se v glavnem dodajajo energetskemu sistemu fosilnih goriv, kar kapitalistom ponuja več zmogljivosti in nove trge.

– Z energetsko krizo, ki jo je sprožila pandemija in zaostrila ruska imperialistična vojna proti Ukrajini, so vse kapitalistične sile oživile uporabo premoga, nafte, zemeljskega plina (vključno s plinom iz skrilavcev) in jedrsko energijo.

– Velika tehnološka podjetja in kapitalistične vlade s spodbujanjem umetne inteligence ustvarjajo novo grožnjo. Podatkovni centri in rudarjenje kriptovalut že zdaj porabijo skoraj 2 % svetovne električne energije. Ta poraba se bo močno povečala s širitvijo umetne inteligence, ki zahteva ogromne količine energije in vode. Življenje ljudi bo prizadeto na več načinov. Kapitalistična uporaba umetne inteligence ogroža na desetine milijonov delovnih mest, slabi in spodkopava umetniško in kulturno ustvarjanje, krepi sistemski rasizem in pospešuje širjenje skrajnodesničarskih laži. Poleg tega umetna inteligenca in podatkovni centri pospešujejo

[2] Teravatna ura (1 TWh = 1 milijarda kWh). Ta enota energije se uporablja za merjenje proizvodnje električne energije elektrarne (nekaj TWh) ali države. Ena kilovatna ura je enaka konstantni moči enega kilovata, ki deluje eno uro, in je enaka 3,6 milijona joulov ali 3,6 megajoulov.

neumorno blaznenje kapitalizma, ki priteguje pozornost ljudi ter uničuje njihov prosti čas in družbene vezi.

– Ameriški imperializem, ki je zgodovinsko v prvi vrsti odgovoren za podnebne spremembe, ima na voljo ogromna sredstva za boj proti katastrofi, vendar njegovi politični predstavniki ta boj brezpravno podrejajo zaščiti svoje globalne hegemonije, ko podnebne krize preprosto ne zanikajo.

– Ukrepi, ki jih izvajajo veliki onesnaževalci pod oznako »razogljičenje«, ne samo da ne zadoščajo, glede na razsežnosti krize, ampak celo pospešujejo ekstraktivizem, predvsem v podrejenih državah, a tudi na svetovnem severu in v oceanih, na škodo prebivalstva in ekosistemov.

– To kvazi »razogljičenje« zaostruje imperialistično prilaščanje zemljišč, okoljski rasizem in izkoriščanje delovne sile na svetovnem jugu, pri čemer sodelujejo lokalne buržoazije (kot je razvidno iz različnih projektov, ki proizvajajo sončno in vetrno energijo na ozemljih tradicionalnih skupnosti, domorodnih ljudstev, malih kmetov in ribičev v južnih državah in »prostih conah« za proizvodnjo »zelenega vodika« za industrijo v razvitih državah).

– »Trgi ogljika«, »izravnave ogljika«, »izravnave biotske raznovrstnosti« in »tržni mehanizmi«, ki temeljijo na razumevanju narave kot kapitala, bremenijo najmanj odgovorne, revne, zlasti domorodna ljudstva, ljudi nebelih ras, in ljudi na jugu na splošno.

Teoretični, abstraktni pojmi, kot so »krožno gospodarstvo«, »odpornost«, »energetski prehod« in »biomimikrija«, postanejo prazne formule takoj, ko so vpreženi v službo kapitalističnega produktivizma. Brez načrta za preoblikovanje proizvodnje, ki ga izvaja družba kot celota, imajo tehnične izboljšave (na primer za

pocenitev proizvodnje energije) nasprotni učinek [3] : nižanje cen energije na primer običajno povzroči povečanje porabe energije in materialov.

Desnica pripisuje krivdo za globalno segrevanje in upadanje biotske raznovrstnosti galopirajoči rasti prebivalstva. Tako poskuša za krizo in za njihovo bedo okriviti zatirane, da bi jim lahko vsilila politiko omejevanja rodnosti. V resnici pa so visoke stopnje rasti prebivalstva posledica in ne vzrok revščine. Dohodkovna varnost, dostop do hrane, izobraževanja, zdravstvenega varstva in stanovanj, enakost spolov in opolnomočenje žensk prispevajo k demografskemu prehodu, saj zmanjšujejo najprej stopnje umrljivosti in nato stopnje rodnosti.

Fetišizem akumulacije kapitala preprečuje, da bi priznali to resnico. Nazadnje bosta zaradi podnebne krize ostali le dve možnosti: uporabljati tehnologije čarovnikovih vajencev (jedrska energija, zajemanje in sekvestracija ogljika, geoinženiring itd.) ali žrtvovati nekaj milijard revnih ljudi v revnih državah, češ da se je »narava« tako odločila.

Politično gledano sta nemoč in nepravičnost zelenega kapitalizma voda na mlin fosilnega, zarotniškega, kolonialističnega, nasilno mačističnega, LGBT+-fobičnega neofašizma, ki mu ta druga možnost ni tuja. Del premožnih maršira v smeri grozovitega zločina proti človeštvu, prepuščajoč reveže smrti, ker cinično stavi na to, da ga bo njegovo bogastvo obvarovalo.

Globalni kapitalizem ne napreduje postopoma v smeri miru in trajnostnega razvoja, ampak hitro nazaduje in si utira poti v smeri vojne, ekološke katastrofe, genocida in neofašističnega barbarstva.

[3] Ta nasprotni učinek je znan tudi kot Jevonsov paradoks.

Spričo tega izziva ni dovolj preizpraševati neoliberalni režim in prevrednotiti vlogo države. Niti ne bi bilo dovolj ustaviti dinamiko akumulacije (kar je v kapitalizmu nemogoč cilj!). Svetovna neto poraba energije se mora drastično zmanjšati, kar pomeni manjšo proizvodnjo energije in manj prevozov na svetovni ravni, hkrati pa povečanje porabe energije v revnejših državah, da bi zadostili družbenim potrebam.

To je edini način za uskladitev legitimne potrebe po dobrobiti za vse z obnovo svetovnega ekosistema. Samo pravična zadostnost in samo pravična odrast – ekosocialistična odrast – sta *nujen pogoj za* rešitev.

Izhod iz produktivistične slepe ulice je mogoč le pod naslednjimi pogoji:

– opustiti je treba idejo, da bodo rešitev prinesle nove tehnologije, ki jih prikazujemo kot ekološke, pri prezremo pa škodljivost porabe energije in virov za njihovo proizvodnjo in uporabo. Odločiti se je treba za ekološko modro uporabo sredstev, ki so na nam na voljo, saj zadostujejo za zadovoljitev potreb vseh;

– korenito je treba zmanjšati ekološki odtis bogatih, da se omogoči dobro življenje za vse;

– odpraviti je treba prosti trg kapitala (borze, zasebne banke, pokojninske sklade, trg dobropisov za ogljik itd.);

– regulirati je treba trge blaga in storitev;

– v največji možni meri je treba uveljaviti neposredne odnose med proizvajalci in potrošniki na vseh ravneh družbe ter postopkov za ocenjevanje potreb in virov z vidika uporabne vrednosti ter ekoloških in socialnih prednostnih nalog;

– demokratično je treba določiti, katere potrebe morajo te uporabne vrednosti zadovoljiti in kako;

– v središče tega demokratičnega razmisleka je treba umestiti skrb za ljudi in ekosisteme, skrbno spoštovati vsa živa bitja in ekološke omejitve;

– posledično je treba odpraviti nepotrebno proizvodnjo in prevoz ter prestrukturirati vso proizvodno dejavnost, njeno kroženje in potrošnjo.

Ti pogoji so nujni, a niso dovolj. Socialna kriza in ekološka kriza sta eno. Obnoviti moramo emancipatorni projekt za izkoriščane in zatirane. Razredni projekt, ki poleg osnovnih potreb daje prednost biti pred imeti. Projekt, ki korenito spreminja vedenje, potrošnjo, odnos do ostale narave, pojmovanje sreče in vizijo, ki jo imajo ljudje o svetu. Protiproduktivistični projekt za boljše življenje s skrbjo za življenje na edinem naseljivem planetu v sončnem sistemu.

Kapitalizem je že pahnil človeštvo v zelo temne situacije. Na primer, tik pred prvo svetovno vojno je nacionalistična histerija zajela množice in socialno demokracijo, ki je izdala svojo obljubo, da se bo na vojno odzvala z revolucijo, in tako prižgala zeleno luč za najhujšo morijo v dotedanji človeški zgodovini. Kljub temu je Lenin situacijo opredelil kot »objektivno revolucionarno«, in dejal, da lahko le revolucija ustavi pokol. Zgodovina je pokazala, da je imel prav: revolucija v Rusiji in strah pred njenim širjenjem sta prisilila buržoazije, da končajo morijo. Primerjava ima seveda svoje meje. Presoje v smeri revolucionarnega delovanja so danes neskončno bolj zapletene. Toda enako prebujenje zavesti je potrebno tudi danes. Zaradi ekološke krize je protikapitalistična revolucija objektivno še bolj potrebna, kot je bila pred stoletjem.

Ta temeljna presoja mora biti osnova za razvoj programa, strategije in taktike, ker ni drugega načina, da bi se izognili katastrofi.

2. Za kakšen svet se borimo

Naš projekt za bodočo družbo povezuje družbeno in politično emancipacijo z nujnostjo zaustavitve uničevanja življenja in čim večjo odpravo že povzročene škode.

Poskušamo si zamisliti, kakšno bi bilo dobro življenje za vse in povsod, z zmanjšanjem porabe materialov in energije, torej ob zmanjšanju materialne proizvodnje in ob upoštevanju različnih stopenj odgovornosti. Ne gre za ponujanje že izdelanega modela, temveč za drznost razmišljati o drugačnem svetu, svetu, za katerega bi se želeli boriti tako, da bi se znebili kapitalizma in produktivizma.

»Da, borimo se za kruh,
a borimo se tudi za vrtnice. »

Dobro življenje za vse zahteva, da so izpolnjene osnovne človeške potrebe – zdrava hrana, zdravje, streha nad glavo, čist zrak in čista voda.

Dobro življenje je tudi tako, ki smo si ga izbrali, izpolnjujoče in ustvarjalno življenje, ki se udejanja z bogatimi in enakopravnimi človeškimi odnosi, ki je obkroženo z lepoto sveta in človeškimi dosežki.

Naš planet ima (še vedno) dovolj obdelovalnih površin, pitne vode, sonca in vetra, biotske raznovrstnosti in virov vseh vrst, da lahko zadovolji legitimne človeške potrebe, četudi se odpovemo podnebju škodljivim fosilnim gorivom in jedrski energiji. Vendar so nekateri od teh virov omejeni in jih je mogoče izčrpati, medtem ko drugi, čeprav neizčrpni, pa za to, da jih ljudje uporabljajo, potrebujejo snovi, ki niso neizčrpne, tudi redke materiale, katerih

pridobivanje je ekološko škodljivo. V vsakem primeru, ker njihova uporaba ne more biti neomejena, jih je treba uporabljati previdno in varčno, s spoštovanjem do okolja.

Viri, ki so nepogrešljivi za naše življenje, morajo biti izvzeti iz zasebnega prilaščanja, obveljati morajo za skupno dobrino, ker morajo danes in dolgoročno koristiti celotnemu človeštvu. Da bi poskrbeli za te skupne dobrine, je nujno oblikovati kolektivna pravila, ki opredeljujejo njihove uporabe, pa tudi omejitve teh uporab, obveznosti vzdrževanja ali obnavljanja.

Ker mangrov ni mogoče obvarovati na enak način kot ledeno ploščo, mokrišča ne enako kot peščeno plažo, deževnega gozda ne enako kot reko, ker sončna energija ne upošteva istih pravil, ne nalaga enakih materialnih omejitev kot veter ali vodna energija, je lahko razvoj pravil le rezultat demokratičnega procesa, ki vključuje neposredno prizadete, delavce in prebivalce.

Naše skupno dobro je tudi celota storitev, ki nam omogočajo enakopravno in s tem brezplačno izpolnjevanje potreb po izobraževanju, zdravstvu, kulturi, dostopu do vode, energiji, komunikaciji, prevozu itd.

V storitvah, namenjenih ljudem in oskrbi, ki jo potrebujemo na različnih stopnjah življenja, se zabrisujejo meje med javnim in zasebnim, odpraviti je treba dodeljevanje teh nalog ženskam in s podružbljanjem morajo postati stvar celotne družbe. Storitve družbene reprodukcije so med drugim bistveno orodje boja proti patriarhalnemu zatiranju.

Vse decentralizirane, participativne in na skupnosti temelječe »javne storitve« so podlaga za neavtoritarno družbeno organizacijo.

Na ravni družbe kot celote demokratično ekološko načrtovanje ljudem omogoča glavne družbene izbire, povezane s proizvodnjo, da se kot državljani in uporabniki lahko odločajo, kaj in kako bodo proizvajali, katere storitve je treba zagotoviti, pa tudi kje so sprejemljive meje za uporabo materialnih virov, kot so voda, energija, promet, zemlja itd. Te izbire bo treba pripravljati v kolektivnem procesu odločanja, ki se opira na znanje, bodisi na znanost ali izkušnje ljudi, in na samoorganizacijo zatiranih (na gibanja za emancipacijo žensk, na izkušnje rasiziranih ljudstev, invalidov itd.).Tako se bo presegalo ovire v razvoju in nadaljeval se bo boj proti diskriminaciji in zatiranju.

Ta svetovna gospodarska in politična demokracija se izraža z več decentraliziranimi kolektivi/ odbori: takimi, ki omogočajo odločanje na lokalni ravni, v občini ali okrožju, o organizaciji javnega življenja, in takimi, ki delavcem in proizvajalcem omogočajo nadzor nad upravljanjem in organizacijo njihove delovne enote, odločanje o načinu proizvodnje in s tem dela. Gre za kombinacijo teh različnih ravni demokracije, ki omogoča sodelovanje namesto konkurence, pošteno upravljanje z ekološkega in socialnega vidika, ki izpolnjuje s človeškega vidika, na ravni delavnice, podjetja, panoge ... pa tudi soseske, občine, regije, države in celo planeta!

Vse odločitve o proizvodnji in distribuciji, o tem, kako želimo živeti, vodi naslednje načelo: decentralizirati, kolikor je le mogoče, usklajevati toliko, kolikor je potrebno.

Prevzemanje odgovornosti za svoje življenje in sodelovanje v družbenih kolektivih zahteva čas, energijo in kolektivno inteligenco. Na srečo delo produkcije in družbene reprodukcije traja le nekaj ur na dan.

Proizvodnja je namenjena izključno zadovoljevanju demokratično določenih potreb. Proizvodnja in distribucija sta organizirani tako, da čim bolj zmanjšata porabo virov in odpravita odpadke, onesnaževanje in emisije toplogrednih plinov. Proizvodnja nenehno meri na zmernost in »načrtovano trajnost« (v nasprotju s preobiljem kapitalizma, načrtovanim ali preprosto rastočim iz logike tekmovanja za dobiček). Proizvodnja, ki je čim bliže potrebam, ki jih je treba zadovoljiti, omogoča zmanjšanje prometa in boljše razumevanje potrebnega dela, materialov in energije.

Kmetijstvo je torej ekološko, majhnega obsega in lokalno, da se doseže prehranska neodvisnost in zaščita biotske raznovrstnosti. Predelovalni obrati in distribucijski kanali omogočajo proizvodnjo večine hrane v kratkih dobavnih verigah.

Sektor obnovljivih virov energije je čim bolj decentraliziran, da se zmanjšajo izgube in optimizirajo viri. Dejavnosti, povezane z družbeno reprodukcijo (zdravjem, izobraževanjem, oskrbo starejših ali vzdrževanih oseb, otroškim varstvom itd.) se razvijajo in krepijo, pri čemer je treba paziti, da se spolni stereotipi ne obnavljajo.

Čeprav delo zavzema manj časa, zavzema bistveno mesto, saj z naravo in skrbjo zanjo, proizvaja tisto, kar je potrebno za življenje.

Samoupravljanje proizvodnih enot v kombinaciji z demokratičnim načrtovanjem delavcem omogoča nadzor nad njihovo dejavnostjo, odločanje o organizaciji dela in izpodbijanje delitve med ročnim in intelektualnim delom. Odločanje se razširi na izbiro tehnologij glede na to, ali kolektivu dela omogočajo nadzor nad proizvodnim procesom ali ne. Osredotočanje na konkretno, praktično in resnično znanje o delovnem procesu, kolektivno in individualno znanje ter ustvarjalnost, omogoča oblikovanje in proizvodnjo

robustnih, popravljivih, razgradljivih, za ponovno uporabo primernih izdelkov, ki jih je mogoče po potrebi reciklirati, ter zmanjšanje porabe materiala in energije – od proizvodnje do uporabe.

Na vseh področjih se združita prepričanje, da je treba narediti nekaj koristnega, in zadovoljstvo, da je treba to narediti dobro. Kar se tiče zoprnih nalog, vsakdo skrbi za zmanjšanje njihovega obsega in napornosti. Vendar pa ostaja neizogiben delež takih del, ki jih v izmenah opravljajo vsi.

Velik del materialne proizvodnje, ker se njen obseg močno zmanjša, se lahko deindustrializira (vsa ali del oblačil ali hrane) in obrtniška znanja, ki bi si jih lahko pridobili vsi, bi morala biti višje ovrednotena.

Osvoboditev dela od odtujenosti omogoča odpravo pregrad med umetnostjo in življenjem, nekakšen »luksuzni komunizem«. Vse življenje lahko obdržimo ali delimo orodje, pohištvo, kolo, oblačila ... ker so domiselno oblikovani in lepi.

Raje biti kot imeti

»Vredno je imeti samo tisto, kar je dobro za vse.
Vredno je proizvajati samo tisto, kar nikogar niti ne privilegira niti ne ponižuje.«
(A. Gorz)

Svoboda ni v neomejeni potrošnji, ampak v samoomejevanju, ki smo ga sami izbrali in razumeli, in ga osvojili kot upor potrošniški odtujenosti. Kolektivno posvetovanje omogoča dekonstrukcijo umetnih potreb, opredelitev »univerzalnih« potreb – tj. potreb, ki niso rezervirane samo za nekatere ljudi ali dele sveta –, ki jih je treba zadovoljiti.

Resnično bogastvo ni v neskončnem povečevanju dobrin, v *imeti*, temveč v povečevanju prostega časa, v *biti*. Prosti čas odpira možnosti za samoudejanjanje v igri, študiju, državljanski dejavnosti, umetniškem ustvarjanju, medosebnih odnosih in v počitku v naravi.

Zato tlakujemo pot za veliko aktivnosti, ker imamo čas razmišljati o tem in ker lahko to storimo tako, da se osredotočimo na ljudi in ostalo naravo.

Prostori, v katerih živimo, vsak prostor, v katerem se družimo, nam pripada, da v njem gradimo drugačne medosebne družbene odnose. Osvobojeni špekulacij z zemljišči in avtomobili, lahko ponovno razmislimo o uporabi javnih prostorov, premostimo vrzel med središčem in obrobjem, pomnožimo prostore za rekreacijo, srečanja in izmenjave, naredimo mesta manj umetna z urbanim kmetijstvom in lokalnim tržnim vrtnarjenjem, obnovimo biotope v urbanem tkivu ... In poleg tega lahko zasnujemo dolgoročno politiko, katere cilj je ponovno uravnotežiti mestno in podeželsko prebivalstvo ter premagati nasprotja med mestom in podeželjem, zato, da bi obnovili življenjske in trajnostne človeške skupnosti v obsegu, ki omogoča resnično demokracijo.

Naše želje in čustva niso več stvari, ki jih kupujemo in prodajamo, obseg izbir je za vsakogar precej razširjen. Vsakdo lahko razvije nove načine seksualnih odnosov, življenja, dela in skupne vzgoje otrok, gradi življenjske projekte na svoboden in raznolik način, spoštuje osebne odločitve in človečnost drugega, z razumevanjem, da ni ene same možnosti ali da je ena možnost boljša od drugih. Družina lahko preneha biti prostor reprodukcije dominacije in preneha biti edina možna oblika kolektivnega življenja. Tako lahko na novo razmislimo o bolj kolektivni obliki starševstva,

politiziramo svoje osebne odločitve o materinstvu in starševstvu, razmislimo o tem, kako razumemo otroštvo, ali družbene vloge starejših ali invalidov, družbene odnose, ki jih vzpostavimo z njimi, in kako lahko prekinemo logiko dominacije, ki smo jo podedovali od prejšnjih družb in ponotranjili.

Gradimo novo kulturo, nasprotno od kulture posilstva, kulturo, ki priznava telesa vseh cis in trans žensk in moških, pa tudi njihove želje, ki priznava vsakogar kot subjekt, ki je sposoben odločati o svojem telesu, življenju, spolu in spolnosti, ki naredi vidno dejstvo, da obstaja tisoč načinov, kako biti osebnost, in kako živeti in izraziti svoj spol in spolnost.

Svobodna sporazumna in prijetna spolna aktivnost za vse, ki sodelujejo v njej, je sama po sebi zadostna utemeljitev.

Naučiti se moramo razmišljati o soodvisnosti živih bitij in razviti koncept soodvisnosti med človeštvom in naravo, ki bo v nekaterih pogledih verjetno podoben razumevanju avtohtonih ljudstev, vendar bo kljub temu drugačen. Koncept, v katerem se bodo etični pojmi previdnosti, spoštovanja in odgovornosti, pa tudi čudenje ob lepoti sveta, nenehno prepletali z znanstvenim razumevanjem, ki je vse bolj rafinirano in se hkrati vse bolj zaveda svoje nedovršenosti. Kulture avtohtonih ljudstev so lahko dragocen vir navdiha.

3. Naša metoda prehoda

Naša analiza kapitalizma, natančneje politik vladajočega razreda v povezavi z ekološkimi nevarnostmi in podnebnimi spremembami, nas vodi do naslednjih ugotovitev:

Prvič, potreba po globalni alternativi in socialnem projektu, ki temelji na produkciji in reprodukciji in je usmerjen k zadovoljevanju človeških potreb in ne k dobičku (proizvajanje uporabnih in ne menjalnih vrednosti). Obrniti ta ali oni vijak znotraj sistema, ne da bi spremenili način proizvodnje, ne bo niti preprečilo niti bistveno ublažilo kriz in katastrof, s katerimi se soočamo in ki se bodo z vztrajnostjo kapitalističnega sistema še poslabšale. Razširjanje tega spoznanja je ena od pomembnih nalog revolucionarne politike.

Razumevanje potrebe po globalnih revolucionarnih spremembah je naloga, ki je v praksi ni mogoče rešiti neposredno in brez težav. Zato je, drugič, pomembno združiti predstavljanje globalne perspektive s širjenjem takojšnjih zahtev, za katere se da razviti in spodbuditi učinkovito mobilizacijo.

Tretjič, poudariti je treba naslednje: ljudi se ne da prepričati samo z argumenti. Prepričati ljudi, da obrnejo hrbet kapitalističnemu sistemu, jih opogumiti, da se mu uprejo, terja uspešne preboje, ki ljudem dajejo pogum in dokazujejo, da so možne delne zmage.

Četrtič, da bi bili boji uspešni, je potrebna boljša organizacija. To načeloma vedno velja, vendar je danes – ker so sindikati v veliki meri politično izginili v številnih delih sveta in je levica razdrobljena – pomembno spodbujati praktično sodelovanje na

nesektaški način, zlasti znotraj protikapitalistične levice, hkrati pa podpirati delavce pri njihovi samoorganizaciji.

Po eni strani zmanjkuje časa, če ne želimo, da globalno segrevanje nenadzorovano preseže prelomnice, ko ga ne bo več mogoče nadzorovati. Po drugi strani pa velika večina ljudi ni pripravljena na boj za drug sistem, tj. za strmoglavljenje kapitalizma. To je deloma posledica pomanjkanja zavedanja o resnosti situacije, še bolj pa pomanjkanja predstave o tem, kakšna bi lahko bila ali bi morala biti alternativa. Poleg tega družbeno in politično ravnovesje moči med razredi v resnici ne spodbuja konfrontacije z voditelji in profiterji kapitalističnega družbenega reda.

Poleg tega program, ki želi kapitalizem reformirati ali ga postopoma preseči, prav tako nima možnosti za uspeh (še posebej ne s politiko od zgoraj). Reforme, ki spoštujejo pravila kapitalističnega sistema, se niso sposobne spopasti z izzivi ekološke krize. Postopne spremembe v gospodarstvu in državi niso nikoli privedle do sistemskih sprememb. Lastniki in profiterji kapitalizma ne bodo miroljubno gledali zaplembe svojega bogastva in postopnega ukinjanja njihovih načinov bogatenja.

Časa zmanjkuje in nujno je ukrepati. Nekateri nasprotniki ekosocializma se zavzemajo za blage reforme, »ker ne moremo čakati na svetovno revolucijo«. Podporniki ekosocializma ne nameravamo čakati! Naša strategija je začeti ZDAJ, s konkretnimi prehodnimi zahtevami. To je začetek procesa globalnih sprememb. Ne gre za različne zgodovinske faze, temveč za dialektiko momentov v istem procesu. Vsaka delna ali lokalna zmaga je korak v tem gibanju, ki krepi samoorganizacijo in spodbuja boj za nove zmage.

V bližajočih se razrednih bojih, ki so temelj boja za hegemonijo, ki vključuje širše sloje delavskega razreda, mlade, ženske, avtohtone prebivalce, in druge, mora biti jasno, da na koncu ni mogoče ubežati resnični spremembi sistema in vprašanju moči. Vladajoči razred mora biti razlaščen in njegova politična moč strmoglavljena.

»Za antikapitalistični program prehoda«

Prehodno metodo sta predlagala že Marx in Engels v zadnjem delu Komunističnega manifesta (1848). Vendar ji je Četrta internacionala dala svoj sodobni pomen v Programu prehoda iz leta 1938. Osnovna predpostavka je, da morajo revolucionarji pomagati množicam, da skozi procese vsakodnevnega boja, najdejo most med trenutnimi zahtevami in socialističnim programom revolucije. Ta most bi moral vključevati sistem prehodnih zahtev, ki izhajajo iz trenutnih razmer in sedanje zavesti širokih plasti delavskega razreda. Njegov cilj je voditi družbene boje, da bi oblast prevzel proletariat.

Seveda revolucionarji programa ne odklanjajo programa starih, tradicionalnih »minimalnih« zahtev: Očitno branijo demokratične pravice in socialne pridobitve delavcev. Vendar pa predlagajo sistem prehodnih zahtev, ki so jih izkoriščani in zatirani pripravljeni prevzeti, in ki so usmerjene proti samim temeljem buržoaznega režima.

Večina prehodnih zahtev iz programa iz leta 1938 še vedno velja: drsna lestvica plač in drsna lestvica delovnih ur; delavska kontrola v podjetjih in odprtje »tajnih« poslovnih knjig; razlastitev zasebnih bank in določenih skupin kapitalistov. Namen takšnih predlogov je v boju povezati najširše možne ljudske množice okoli

konkretnih zahtev, ki so v objektivnem nasprotju s pravili kapitalističnega sistema.

Vendar moramo ta program prehodnih zahtev posodobiti, da bi upoštevali nove razmere 21. stoletja, zlasti nove razmere, ki sta jih povzročili ekološka kriza in neposredna nevarnost katastrofalnih podnebnih sprememb. Danes morajo biti te zahteve socialno-ekološke in potencialno ekosocialistične narave.

Cilj prehodnih ekosocialističnih zahtev je strateški: mobilizirati široke plasti mestnih in podeželskih delavcev, žensk, mladih, žrtev rasizma ali nacionalnega zatiranja, pa tudi sindikatov, družbenih gibanj in levičarskih strank v boju, ki preizprašuje kapitalistični sistem in buržoazno prevlado. Te zahteve, ki združujejo družbene in ekološke interese, morajo izkoriščani in zatirani sprejemati kot nujne, legitimne in ustrezne glede na njihovo raven družbene in politične zavesti. V boju se ljudje začnejo zavedati potrebe po organiziranju, združevanju in borbi. Prav tako začenjajo razumeti, kdo je sovražnik: to niso le lokalne sile, temveč tudi sam sistem. Cilj prehodnih ekosocialnih zahtev je z bojem okrepiti družbeno in politično zavest izkoriščanih in zatiranih, njihovo protikapitalistično razumevanje in, upajmo, ekosocialistično revolucionarno perspektivo.

Nekatere od teh zahtev so univerzalne: npr. brezplačen in dostopen javni prevoz. Ta zahteva, tako ekološka kot družbena, nosi seme ekosocialistične prihodnosti: javne storitve proti trgu, brezplačne proti kapitalističnemu dobičku. Vendar pa strateški pomen prehodnih ekosocialističnih zahtev ni enak v vseh družbah in gospodarstvih. Gre za to, da upoštevamo potrebe in želje množic, glede na njihov lokalni izraz, v različnih delih svetovnega kapitalističnega sistema.

4. Orisi ekosocialistične alternative kapitalistični rasti

»Zadovoljevanje resničnih družbenih potreb ob spoštovanju ekoloških omejitev je mogoče le s prekinitvijo produktivistične in potrošniške logike kapitalizma, ki poglablja neenakosti, škoduje živim bitjem in uničuje edina dva vira vsega bogastva: Zemljo in delavce.« (Marx) Prekiniti to logiko pomeni najprej boj za usmeritve, opisane v nadaljevanju. Ti orisi oblikujejo skladno celoto, ki jo je treba dopolniti in razviti v skladu z nacionalnimi in regionalnimi posebnostmi. Seveda je treba na vseh celinah in v vsaki državi predlagati posebne ukrepe za prehod.

4.1. Proti nesrečam – javni preventivni načrti, prilagojeni družbenim potrebam, pod nadzorom javnosti

Nekaterih posledic podnebne katastrofe se ne da odvrniti (dviganje morske gladine) ali pa bodo trajale dolgo časa (vročinski valovi, suše, izjemne padavine, bolj nasilni tornadi itd.). Kapitalistične zavarovalnice ne ščitijo delavskih razredov ali jih (v najboljšem primeru) slabo ščitijo. Soočeni s temi nadlogami, imajo bogati polna usta besede »prilagajanje«. »Prilagajanje segrevanju« je po njihovem mnenju: 1) namenjeno preusmerjanju pozornosti od strukturnih vzrokov, za katere je odgovoren njihov sistem; 2) nadaljevanje škodljivih praks, osredotočenih na največji možni dobiček, ne da bi jih skrbelo dolgoročno; 3) ponuja nove trge kapitalistom (infrastruktura, klimatske naprave, promet, izravnava ogljikovih emisij itd.). To tehnokratsko in avtoritarno kapitalistično »prilagajanje« je pravzaprav tisto, kar IPCC[1] imenuje »neprilagajanje«.Povečuje neenakost, diskriminacijo in razlaščanje.

[1] Mednarodni forum za podnebne spremembe.

Prav tako povečuje ranljivost za globalno segrevanje, kar lahko resno ogrozi sposobnost prilagajanja v prihodnosti, zlasti v revnih državah. Kapitalističnemu »neprilagajanju« nasprotujemo s takojšnjo zahtevo po javnih preventivnih načrtih, prilagojenih razmeram delavskih razredov. Ti so glavne žrtve ekstremnih vremenskih pojavov, zlasti v podrejenih državah. Javni preventivni načrti morajo biti oblikovani v skladu z njihovimi potrebami in okoliščinami ter v dialogu z znanstveniki. Zajemati bi morali vse sektorje, vključno s kmetijstvom, gozdarstvom, stanovanji, upravljanjem voda, energetiko, industrijo, delovnim pravom, zdravstvom in izobraževanjem. O njih se je treba obsežno demokratično posvetovati, lokalne skupnosti in zadevni delavski kolektivi pa morajo imeti pravico veta.

4.2. Delitev bogastva, da bi brezplačno poskrbeli za ljudi in naše življenjsko okolje

Kakovostno zdravstveno varstvo, dobra izobrazba, dobra oskrba majhnih otrok, dostojna upokojitev in oskrba, ki spoštuje odvisnost, dostopna, stalna in udobna stanovanja, učinkovit javni prevoz, energija iz obnovljivih virov, zdrava hrana, čista voda, dostop do interneta in naravno okolje v dobrem stanju, so resnične potrebe, ki bi jih morala civilizacija, vredna tega imena, zagotoviti vsem ljudem, ne glede na barvo kože, spol, etnično pripadnost ali prepričanja. To je mogoče ob znatnem zmanjšanju globalnega pritiska na naše okolje. Zakaj ni tako? Ker je gospodarstvo naravnano na inducirano potrošnjo, ki jo kapitalisti ustvarjajo kot industrijski stranski produkt. Vedno več trošijo in vlagajo zaradi dobička, si prilaščajo vse vire in vse preoblikujejo v blago. Njihova sebična logika seje nesrečo in smrt.

Nujen je 180-stopinjski obrat. Naravni viri in znanje so skupna dobrina, ki jo je treba upravljati preudarno in kolektivno. Zadovoljevanje dejanskih potreb in oživitev ekosistemov je treba demokratično načrtovati s podporo javnega sektorja, in sicer pod dejavnim nadzorom delavskih razredov in s čim večjo razširitvijo prostega dostopa. Ta kolektivni projekt se mora opirati na strokovno znanje in izkušnje. Prvi korak je boj proti neenakostim in zatiranju. Socialna pravičnost in dobro življenje za vse sta ekološki zahtevi!

4.3. Razvoj skupnih dobrin in javnih storitev proti privatizaciji in komercializaciji

To je eden od ključnih vidikov socialnega in ekološkega prehoda na številnih področjih življenja. Na primer:

– Voda: Sedanja privatizacija, razsipna potrošnja in onesnaževanje voda – rek, jezer in podzemne vode – so družbena in ekološka katastrofa. Pomanjkanje vode in poplave zaradi podnebnih sprememb so poglavitna grožnja za milijarde ljudi. Voda je skupna dobrina in bi jo morale upravljati in distribuirati javne službe pod nadzorom potrošnikov. Pokrajine in mesta bi bilo treba prilagoditi, da bi prepuščala pretok vode in da bi vodo lahko shranjevali, da bi se izognili hudim poplavam.

– Stanovanja: Temeljne pravice vsakega posameznika do dostojnega, trajnega in ekološko trajnostnega stanovanja v kapitalizmu ni mogoče zajamčiti. Zakon o dobičku vključuje deložacije, rušenje in kriminalizacijo tistih, ki se upirajo. Vključuje tudi visoke račune za energijo za revne in subvencionirano obnovljivo energijo za bogate. Prvi koraki v alternativni politiki so: javni nadzor nepremičninskega trga, znižanje in zamrznitev

bančnih obresti in dobičkov, drastično povečanje števila socialnih in zadružnih stanovanj, javni proces toplotne izolacije stanovanj in obsežen program gradnje energetsko avtonomnih stavb.

– Zdravje: Milijoni smrti zaradi COVID-19, ki bi jih bilo mogoče preprečiti, so posledica odsotnosti preventivnih politik, avtoritarnih in represivnih sodnih odredb, ki bi nadomestile kolektivne ukrepe, varčevalnih politik, privatizacije in trženja javnega zdravja. S socialno zaščito je treba vsem brezplačno omogočiti enako obravnavo in popolnoma javno zdravstveno službo, ki ima na voljo potrebna sredstva. Zdravstvene sisteme je treba preoblikovati, da bodo vključevali preventivo, oskrbo in spremljanje. Farmacevtsko industrijo je treba podružbiti, nadzorovati jo morajo zaposleni in uporabniki, patente pa je treba odpraviti.

– Promet: Individualni prevoz v kapitalizmu daje prednost individualnim avtomobilom, kar ima katastrofalne posledice za zdravje in okolje. Alternativa je širok in učinkovit sistem brezplačnega in dostopnega javnega prevoza ter velika razširitev območij za pešce in kolesarje. Blago se prevaža na dolge razdalje s tovornjaki ali kontejnerskimi ladjami z ogromnimi emisijami toplogrednih plinov. Zmanjšanje razsipne potrošnje, preselitev proizvodnje in prevozov blaga z vlakom so takojšnji in potrebni ukrepi. Letalski prevoz bi bilo treba znatno zmanjšati. Zračnega prometa na razdaljah, krajših od 1000 km, ne bi smelo biti, če obstajajo delujoči železniški sistemi.

4.4. Vzeti denar, kjer je: kapitalisti in bogati morajo plačevati

Celovita strategija prehoda, vredna tega imena, mora vključevati nadomestitev fosilnih goriv z energijo iz obnovljivih virov, zaščito pred že zaznavnimi učinki podnebnih sprememb, nadomestilo za izgube in škodo, podporo preoblikovanju (zlasti zagotavljanje dohodka prizadetim delavcem) in obnovo ekosistemov. Finančne potrebe za te posege do leta 2050 znašajo več trilijonov dolarjev. Kdo naj to plača? Tisti, ki so odgovorni za nesrečo: multinacionalke, banke, pokojninski skladi, imperialistične države in bogati severa in juga. Ekosocialistična alternativa terja obsežen program davčne reforme in radikalno zmanjšanje neenakosti, da bi denar dobili tam, kjer je: progresivno obdavčevanje, odprava bančne tajnosti, zemljiški kataster, obdavčitev nepremičnin, izjemni enotni visoki davek na podedovano premoženje, odprava davčnih oaz, odprava davčnih ugodnosti za podjetja in premožne, odprtje poslovnih knjig, omejitev visokih dohodkov, odprava javnih dolgov, ki so priznani kot nezakoniti (brez nadomestila, razen za male vlagatelje), nadomestilo bogatih držav za stroške odpovedi izkoriščanju njihovih fosilnih virov v državah, v katerih prevladujejo (projekt parka Yasuní). Predvsem pa pravo ekosocialistično demokratično načrtovanje ni mogoče brez podružbljanja bank. Kredit za skupno dobro pomeni trajno odpravo dobička pri določanju obrestne mere in obrestne marže, podporo javni in ljudski kreditni službi ter zagotavljanje javne in zadružne vloge bank.

4.5. Brez antirasističnega boja ni emancipacije

Rasno zatiranje je strukturni in strukturirajoči element kapitaliastičnega načina produkcije. Spremljalo je prvobitno

akumulacijo kapitala s kolonizacijo, trgovino s sužnji in suženjstvom. Prisilna razselitev milijonov Afričanov, njihova prodaja v Ameriki in izkoriščanje njihovega dela so omogočili obogatitev Evropejcev in jim še danes nudijo privilegije.

Rasizem se kaže kot bistven mehanizem zatiranja sektorjev delavskega razreda, ki opredeljuje specifične položaje in družbeno določen dostop za belce (domnevno univerzalni subjekt) in za ljudi, ki jih dojemamo kot rasizirane. Oblikuje družbene odnose, krepi in zapleta mehanizme buržoaznega izkoriščanja in kopičenja bogastva. Raznolikost, ki odstopa od norm »belstva«, se zatira.

Gradnja novega sveta brez zatiranja in izkoriščanja zahteva frontalni boj proti rasizmu. To je osrednja naloga ekosocialistične strategije. Prekiniti moramo z genocidno logiko do nebelih skupin in okrepiti boj proti množičnemu trpanju pretežno nebelih ljudi v zapore, ki je bil uveden zlasti z liberalnimi taktikami tako imenovane vojne proti drogam,

Boj proti militarizaciji policije mora biti v središču boja proti rasizmu, prav tako pa tudi boj za dostop do dostojnih življenjskih pogojev na splošno. Treba se je boriti proti vsem varčevalnim politikam, ki v glavnem in vedno bolj vplivajo na nebelce. Strukturirajo okoljski rasizem, ki v tej klimatski ujmi neenakomerno porazdeli smrtonosne posledice kapitalistične produkcije.

4.6. Za svobodo gibanja in bivanja na Zemlji! Nihče ni nezakonit!

Okoljske katastrofe so vse pomembnejši dejavnik razseljevanja prebivalstva in migracij. Med letoma 2008 in 2016 je bilo letno v povprečju 21,5 milijona ljudi prisilno razseljenih zaradi vremenskih neprilik. Večina med njimi so revni ljudje iz revnih

držav, razseljeni znotraj lastne države ali v revnih sosednjih državah. Podnebne migracije naj bi se v prihodnjih desetletjih povečale: do leta 2050 bi lahko bilo razseljenih 1,2 milijarde ljudi po vsem svetu. Za razliko od prosilcev za azil pa podnebni begunci sploh nimajo statusa. Ne nosijo nobene odgovornosti za ekološko katastrofo, vendar jih pravi krivec, kapitalistični sistem, obsoja, da povečujejo število 108,4 milijona ljudi po vsem svetu, ki so bili leta 2020 prisilno razseljeni zaradi preganjanja, konfliktov, nasilja in kršitev človekovih pravic. Temeljne pravice teh oseb so nenehno ogrožene: pravica biti zaščiten pred nasiljem, imeti dovolj vode in hrane, živeti v varnem stanovanju, ohranjati družino skupaj in najti dostojno zaposlitev. Visoki komisariat Združenih narodov za begunce (UNHCR) jih vse več (4,4 milijona, verjetno še veliko več) celo šteje za osebe brez državljanstva. Vse to je v nasprotju z najosnovnejšo pravičnostjo. To hrani fašiste, ki migrante uporabljajo kot grešne kozle, in jih razčlovečujejo. To je velika grožnja demokratičnim in socialnim pravicam vseh. Kot internacionalisti se borimo za omejevalne politike proti kapitalu in ne proti migrantom. Nasprotujemo gradnji zidov, zapiranju v centre, gradnji taborišč, deložacijam, deportacijam in rasistični retoriki. Nihče ni nezakonit na Zemlji, vsakdo mora imeti pravico, da se seli in odide od koderkoli. Meje morajo biti odprte za vse, ki bežijo iz svoje države iz socialnih, političnih, gospodarskih ali okoljskih razlogov.

4.7. Odprava nepotrebnih ali škodljivih gospodarskih dejavnosti

Za zaustavitev podnebne katastrofe in upada biotske raznovrstnosti je potrebno zelo hitro in znatno zmanjšati svetovno

porabe končne energije. Omejitev je neizogibna. Prvi koraki so: drastično zmanjšanje kupne moči bogatih, opustitev hitre mode, oglaševanja in luksuzne proizvodnje/porabe (križarjenja, jahte in zasebna letala ali helikopterji, vesoljski turizem itd.), zmanjšanje množične proizvodnje mesa in mlečnih izdelkov ter odprava hitrega zastaranja izdelkov s podaljšanjem njihove življenjske dobe in olajšanjem njihovega popravila. Letalski in pomorski tovorni promet bi bilo treba drastično zmanjšati s selitvijo proizvodnje in ga nadomestiti z železniškim prevozom, kjer je to mogoče. Bolj strukturno je mogoče energetske omejitve doseči le s čimprejšnjim zmanjšanjem nepotrebnih ali škodljivih gospodarskih dejavnosti. Glavni proizvodni sektorji, ki jih je treba omejevati, so: proizvodnja orožja, fosilna energija in petrokemična industrija, ekstraktivna industrija, netrajnostna proizvodnja, lesna industrija in industrija celuloze, proizvodnja osebnih avtomobilov, zrakoplovov in ladjedelništvo.

4.8. Prehranska suverenost! Izhod iz živilskopredelovalne industrije, industrijskega ribolova in mesne industrije

Ti trije sektorji resno ogrožajo podnebje, zdravje ljudi in biotsko raznovrstnost. Za njihovo odpravo so potrebni ukrepi na ravni proizvodnje, pa tudi znatne spremembe v potrošnji (v razvitih državah in med bogatimi v vseh državah) ter sprememba v našem odnosu do živih bitij. Potrebne so prostovoljne politike za zaustavitev krčenja gozdov in nadomestitev kmetijske industrije, industrijskih nasadov in obsežnega ribolova s kmečko agroekologijo, ekogozdarstvom in obrtnim ribolovom. Te alternative porabijo manj energije, zaposlujejo več delovne sile in veliko bolj spoštujejo biotsko raznovrstnost. Skupnost mora kmetom in ribičem nuditi ustrezno nadomestilo, ne le za njihov

prispevek k prehrani ljudi, temveč tudi za njihov ekološki prispevek. Zaščititi je treba pravice staroselcev do gozdov in drugih ekosistemov. Svetovno porabo mesa je treba drastično zmanjšati, zlasti v državah in med družbenimi razredi, ki porabijo preveč mesa. Odpraviti je treba mesno in mlečno industrijo ter spodbujati prehrano, ki temelji predvsem na lokalni proizvodnji zelenjave. S tem odpravljamo tudi okrutno ravnanje z živalmi v mesni industriji in industrijskem ribolovu. Ključni cilj je prehranska suverenost v skladu s predlogi pobude Via Campesina. Potrebna je korenita agrarna reforma: zemljo tistim, ki jo obdelujejo, še posebej ženskam! Razlastitev velikih lastnikov zemljišč in kapitalistične kmetijske industrije, ki proizvajajo blago za svetovni trg. Razdelitev zemljišč kmetom in ljudem brez zemlje (družinam ali zadrugam) za agrobiološko proizvodnjo. Ukinitev starih in novih gensko spremenjenih pridelkov na prostem in odprava strupenih pesticidov (začenši z tistimi, katerih uporabo imperialistične države prepovedujejo, dovoljujejo pa njihov izvoz v podrejene države!).

4.9. Sobivanje z živimi bitji, ustavitev iztrebljanja vrst

Spoštovanje ne-človeškega življenja je bistveno za ohranjanje pogojev reprodukcije in evolucije same človeške vrste. Način proizvodnje mora od svoje zasnove upoštevati odnose s preostalimi živimi bitji. Takoj se je treba postaviti proti patentiranju živih bitij, uničevanju mokrišč in izkoriščanju morskega dna. Čeprav je širitev območij za ohranjanje prostoživečih vrst delna in dolgoročno nezadostna, bi jo bilo treba spodbujati, če ne povzroča dodatne socialne nepravičnosti, zlasti v škodo domorodnih ljudstev in podeželskih skupnosti.

4.10. Ljudska reforma mest

Več kot polovica svetovnega prebivalstva zdaj živi v vse večjih mestih. Hkrati se podeželska območja praznijo, uničujeta jih živilska industrija in rudarstvo, vse bolj pa so prikrajšana za osnovne storitve. Tako imenovane »države v razvoju« imajo nekaj največjih megamest na planetu (Džakarta, Manila, Mexico City DF, New Delhi, Bombay, São Paulo in druga). Narašča število brezdomcev in slumov, kjer milijoni ljudi (okoli Karačija, Nairobija, Bagdada...) živijo in delajo na črno v ponižujočih razmerah. To je ena najbolj ogabnih ran, ki sta jih povzročila kapitalistični razvoj in imperialistična nadvlada. Poleg nasilja vročinski valovi vse bolj otežujejo preživetje v slumih in revnih soseskah, zlasti v vlažnih podnebjih. Ekosocialistična alternativa poziva k uvedbi obsežnega programa gradnje socialnih stanovanj, ki ga bo spremljala ljudska urbana reforma, ki spreminja organizacijo velikih mest, oblikovanih v sodelovanju z združenji brezdomcev. Temeljiti mora na delovni zakonodaji, ki ščiti delavce, na eni strani, in privlačnosti kmetijske reforme, da se sproži gibanje vračanja na podeželje, na drugi strani.

4.11. Podružbljanje energije in financiranje brez nadomestila ali odkupa, da bi čim prej opustili fosilna goriva in jedrsko energijo

Energetske multinacionalke in banke, ki jih financirajo, želijo izkoristiti zadnjo tono premoga, zadnji liter nafte, zadnji kubični meter plina. Najprej so skrivali in zanikali vpliv CO_2 na podnebne spremembe. Da bi se ti viri kljub vsemu še naprej izkoriščali in čeprav jim navijanje cen prinaša ogromne presežne dobičke, obljubljajo vse vrste zavajajočih tehnik (lažno ozelenjevanje, izmenjavo »pravic, ki onesnažujejo okolje«, »izravnava emisij«,

»zajemanje, sekvestracija in uporaba ogljika«), spodbujajo jedrsko energijo kot »nizkoogljično« ter nameščajo vetrne in sončne elektrarne, ki povzročajo nadaljnje uničevanje okolja, z izključnim namenom špekuliranja in brez upoštevanja mnenja in potreb lokalnih skupnosti. Nobenega dvoma ni: te profita lačne skupine vodijo planet od podnebne katastrofe do kataklizme. Hkrati prednjačijo v kapitalističnih napadih na delavski razred. Treba jih je podružbiti z razlastitvijo, brez odškodnine ali odkupa. Novih jedrskih reaktorjev ne bi smeli graditi, prav tako pa bi bilo treba načrtovati zaprtje obstoječih elektrarn. Da bi ustavili družbeno in ekološko uničevanje, da bi skupaj določili našo prihodnost, ni nič bolj nujno kot oblikovati decentralizirane in medsebojno povezane javne energetske in kreditne storitve pod demokratičnim nadzorom ljudi.

4.12. Odprtje »črne skrinjice« podatkovnih centrov, podružbljanje velikih tehnoloških podjetij

Podatkovni centri v lasti velikih tehnoloških podjetij porabljajo vse več energije in vode. To so »črne skrinjice«: kar se tam zgodi, je poslovna skrivnost. Ti centri opolnomočijo nadzorujoči kapitalizem, ustvarjajo algoritme za ciljno oglaševanje, ustvarjajo umetne nove potrebe, vse večji del njihovega poslovanja podpira umetna inteligenca. To »črno skrinjico« je treba odpreti. Ljudje morajo biti sposobni nadzorovati uporabo energije in se odločiti, katere funkcije so družbeno koristne in katere niso. Tehnološke velikane in velikane družbenih medijev je treba podružbiti in demokratično upravljati, da bi ustvarili prave javne digitalne prostore.

4.13. Za osvoboditev in samoodločbo narodov; proti vojni, imperializmu in kolonializmu

Zagovarjamo internacionalistični program, ki temelji na socialni pravičnosti, smo za ekosocialistični prehod, ki ga vodijo kolektivne in osvobajajoče sile, ter za mir med narodi, ki se upirajo zatiralskim politikam. Nasprotujemo Natu in drugim vojaškim zavezništvom, ki svet vodijo v nove medimperialistične konflikte, borimo se proti povečanju vojaških proračunov, za razgradnjo proizvodnje in zalog vsega jedrskega, kemičnega in bakteriološkega orožja ter kibernetskega orožja; za razpustitev vseh zasebnih vojaških podjetij. Orožje ne sme biti blago, njegova uporaba za namene obrambe in zaščite pred agresijo mora biti pod političnim nadzorom.

Edini način za dosego miru so zmagoviti boji za pravico do samoodločbe, konec zasedbe ozemelj in etničnih čiščenj. Kot internacionalisti smo solidarni z zatiranimi ljudstvi, ki se borijo za svoje pravice, zlasti v Palestini in Ukrajini.

4.14. Zajamčena zaposlitev za vse in preusposabljanje za okoljsko trajnostne in družbeno koristne dejavnosti

Delavcem, ki so zaposleni v potratnih in škodljivih dejavnostih s fosilnimi gorivi, v živilskopredelovalni industriji, industrijskem ribolovu in mesni industriji, ni treba plačati cene kapitalističnega upravljanja. Uvesti je treba jamstvo za zelena delovna mesta, poskrbeti za kolektivno preusposabljanje, ki lahko poteka brez izgube dohodka, za prezaposlovanje delavcev v dejavnosti javnega načrta za zadovoljitev dejanskih potreb in obnovo ekosistemov. Z jamstvom za zelena delovna mesta bo mogoče premagati

upravičene strahove vpletenih delavcev. Končalo se bo cinično izkoriščanje teh strahov s strani kapitalistov v službi produktivističnih/potrošniških interesov. Nasprotno, odpiranje zelenih delovnih mest bo spodbudilo in motiviralo delavce v obsojenih sektorjih, da se usposobijo in mobilizirajo za dejavno prevzemanje odgovornosti za izvajanje načrta v dialogu z zainteresirano javnostjo, tako da svoje znanje, spretnosti in izkušnje vlagajo v smiselno, emancipatorno in resnično človeško dejavnost, ki ji je mar za življenja prihodnjih generacij.

4.15. Delati manj, živeti in delati bolje, živeti dobro

Radikalno zmanjšanje porabe končne energije z odpravo nepotrebne in škodljive proizvodnje/porabe ima logičen učinek: bistveno skrajšanje potrebnega plačanega časa za družbeno potrebno delo. To zmanjšanje mora biti kolektivno. Kapitalistična potratnost je tako velika, da bo njena odprava nedvomno odprla konkretno možnost znatnega skrajšanja tedenskega delovnega časa (do polovice delovnega dne) in znatnega znižanja upokojitvene starosti. Ta trend zmanjševanja se bo delno izravnal s potrebno upočasnitvijo delovnih ritmov ter povečanjem družbenega in ekološkega reprodukcijskega dela, potrebnega za oskrbo ljudi (vključno s podružbljanjem gospodinjskega in skrbstvenega dela, ki ga večinoma brez plačila opravljajo ženske) in ekosistemov. Demokratično načrtovanje bo sčasoma postalo bistveno za dolgoročno artikulacijo teh gibanj v različne smeri. Ekosocialistični odklon od kapitalistične rastji zahteva dvojno preobrazbo dela. Kvantitativno bomo delali veliko manj. Kvalitativno bomo ustvarili pogoje, da bo delo dejavnost dobrega življenja - zavestno posredovanje med ljudmi (torej tudi med

moškimi in ženskami) ter med ljudmi in ostalo naravo. Ta korenita preobrazba dela in življenja bo več kot odtehtala spremembe v potrošnji, ki bodo zadele najbolj plačane sloje delavskega razreda, predvsem v razvitih državah.

4.16. Zmanjšanje porabe, ponovna uporaba, recikliranje

Koncepti življenjskega cikla izdelkov, recikliranja, popravil in krožnosti so bistvenega pomena. Njihova dosledna uporaba zahteva proizvodnjo, osredotočeno na zadovoljevanje resničnih človeških potreb. Vendar pa je proizvodnja organskih in trdnih odpadkov neizogibna resničnost življenja v družbi. Zato je bistveno, da so na voljo ustrezna sredstva za njihovo odstranjevanje, obdelavo in ponovno uporabo. Ob drastičnem zmanjšanju porabe je treba torej uvesti tudi ustrezne metode obdelave organskih odpadkov (kot je kompostiranje) ter razviti tehnike za recikliranje in ponovno uporabo trdnih odpadkov na podlagi znanja, ki so ga pridobili znanstveniki in delavci, organizirani za zbiranje in recikliranje odpadkov. Ekosocialistične politike bodo spodbujale ustrezno zbiranje in obravnavo bolnišničnih, kontaminiranih in strupenih odpadkov ter si prizadevale za čim manjši družben in okoljski vpliv.

4.17. Zajamčiti ženskam pravice do lastnega telesa in življenja brez nasilja

Človeštvo ne bo moglo zavestno upravljati svojega odnosa do preostale narave, ne da bi zavestno upravljalo odnos do sebe, do svoje lastne biološke reprodukcije, ki prehaja skozi telesa žensk. Ni naključje, da se patriarhalni napadi na pravice žensk povsod

stopnjujejo, spremljajo pa jih nasilje na podlagi spola in spolno nasilje. Ti napadi so sestavni del političnih projektov, katerih cilj je vzpostaviti močne sile v službi bogatih in kapitalistov. Najpogosteje se izvajajo v imenu reakcionarne »pro-life« ideologije, nasilne anti-LGBTIQ+, ki kot po naključju, zanika antropogene podnebne spremembe. Toda poleg teh reakcionarnih sil obstajajo tudi tehnokratski tokovi, ki za ekološko krizo krivijo »prenaseljenost« in tako poskušajo vsiliti avtoritarne politike nadzorovanja rojstev. Soočeni s tema dvema vrstama groženj, trdimo, da se ni mogoče sklicevati na nobeno moralo, noben višji razlog, niti ekološki ne, da bi ženskam odrekli osnovno pravico do nadzora nad njihovo rodnostjo. Zanikanje te pravice je povezano z vsemi drugimi mehanizmi prevlade, vključno s »človeško prevlado« nad preostalo naravo, v korist patriarhata in njegove sedanje kapitalistične oblike. Človeška emancipacija vključuje emancipacijo žensk. To pomeni, da je prioriteta prost dostop žensk do kontracepcije, splava, izobraževanja o tem in do reproduktivne oskrbe na splošno. Pomeni tudi boj proti vsem oblikam fizičnega, psihološkega, socialnega ali medicinskega nasilja nad ženskami in osebami LGBTIQ+.

4.18. Znanje je skupno dobro. Reforma izobraževalnih in raziskovalnih sistemov

Znanje je skupna dobrina človeštva. Izvajanje nujnega ekosocialističnega programa terja znanje, osvobojeno nadvlade kolonializma in kapitala. Tako znanje utelešajo številni in kompetentni učitelji in raziskovalci v vseh disciplinah. Za reformo izobraževalnega sistema sta nujna širjenje javnih šol in univerz ter odprava diskriminacije v izobraževanju, katere žrtve so v nekaterih državah zlasti dekleta. Borimo se za priznavanje in vključevanje

znanja in izkušenj staroselcev. Za poglobljeno reformo raziskovanja, da se konča njegovo podrejanje kapitalu. Raziskave je treba osredotočiti predvsem na obnovo ekosistemov in zadovoljevanje potreb delavskih razredov, v posvetovanju z njimi.

4.19. Ne dotikajte se demokratičnih pravic! Ljudski nadzor in samoorganizacija bojev

Nezmožen ustaviti ekološko katastrofo, ki jo je povzročil, vladajoči razred zaostruje svoj režim, kriminalizira odpor in išče grešne kozle. Njegova politika tlakuje pot nihilističnemu, nacionalističnemu, rasističnemu in mačističnemu neofašizmu. Ekosocializem, soočen z buržoazijo, ki ji je padla maska, dviguje zastavo širjenja pravic in svoboščin: pravica združevanja, demonstracij, pravica do stavke, svobodne volitve parlamentarnih organov v okviru večstrankarskega sistema, prepoved zasebnega financiranja političnih strank, legalizacija ljudskih pobud za referendum, odprava nedemokratičnih institucij (kot je npr. avtonomna centralna banka), prepoved zasebnega lastništva glavnih komunikacijskih sredstev, odprava cenzure, boj proti korupciji, razpustitev milic v službi voditeljev, spoštovanje pravic in ozemelj avtohtonih skupnosti in drugih zatiranih ljudstev. Ekosocializem je družbena alternativa, ki zahteva najširšo demokracijo. Zdaj se vzpostavlja z demokratično samoorganizacijo ljudskih bojev in zahtevo, na vseh ravneh, po preglednosti in ljudskem nadzoru s pravico veta.

4.20. Spodbujanje kulturne revolucije, ki temelji na pozornem spoštovanju vseh živih bitij in »ljubezni do Pachamame«

Radikalni prelom z ideologijo človekovega vladanja nad naravo je nujen za razvoj ekološke in feministične (ekofeministične) kulture skrbi za ljudi in okolje. Zlasti zaščita biotske raznovrstnosti ne more temeljiti zgolj na razumu (dobro razumljenem človeškem interesu): zahteva toliko empatije, spoštovanja, preudarnosti in globalnega pojmovanja kot jih povzemajo avtohtona ljudstva z izrazom »ljubezen do Pachamame«. Ohranjanje tega globalnega pojmovanja ali njegov ponovni prevzem – zlasti z boji, umetniškim ustvarjanjem, izobraževanjem in alternativami za proizvodnjo/porabo – je bistveno ideološko vprašanje v ekosocialističnem boju. Zahodna modernost je sistematizirala idejo, da je človek božansko bitje, katerega poslanstvo je vladati naravi in instrumentalizirati živali, ki so postavljene na raven strojev. To ne-materialistično pojmovanje, ki je tesno povezano s kolonialnimi in patriarhalnimi dominacijami, so današnja znanstvena spoznanja povsem izločila. Smo del žive Zemlje, človeško življenje bi bilo nemogoče, če ne bi bilo mreže življenja na tem planetu.

4.21. Samoupravno ekosocialistično načrtovanje

Za ekosocialistični prehod je potrebno načrtovanje. Zlasti je treba načrtovati preoblikovanje energetskega sistema (izstop iz jedrskih in fosilnih goriv, varčevanje z energijo in razvoj obnovljivih virov energije). V nasprotju s tem, kar se pogosto trdi, načrtovanje ni v nasprotju z demokracijo in samoupravljanjem. Katastrofalni primer tako imenovanih držav »realnega socializma« preprosto kaže, da je samoupravljanje nezdružljivo z avtoritarnim, birokratskim načrtovanjem, vsiljenim

od zgoraj in v nasprotju s katero koli demokracijo. Kaj pomeni demokratično ekosocialistično samoupravljanje? Konkretno, da bo celotna družba lahko demokratično izbrala oblike produkcije, ki jim je treba dati prednost, in raven sredstev, ki jih je treba vložiti v izobraževanje, zdravje ali kulturo. Daleč od tega, da bi bilo samo po sebi »despotsko«, je ekosocialistično samoupravljanje uresničevanje svobode odločanja družbe kot celote na vseh ravneh, od lokalne do globalne. To je potrebno, da se osvobodimo »gospodarskih zakonov« in »železnih kletk«, ki znotraj kapitalističnih in birokratskih struktur odtujujejo in so opredmetene. Samoupravno načrtovanje, povezano s skrajšanjem delovnega časa, bi pomenilo znaten napredek človeštva proti temu, kar je Marx imenoval »kraljestvo svobode«: več prostega časa je dejansko pogoj za sodelovanje delavcev v demokratični razpravi ter pri samoupravljanju gospodarstva in družbe.

Pri ekosocialističnem demokratičnem načrtovanju gre za velike gospodarske izbire in ne za lokalne restavracije, trgovine z živili, pekarne, majhne trgovine, obrtniška podjetja. Prav tako je pomembno poudariti, da ekosocialistično načrtovanje ni v nasprotju s samoupravljanjem delavcev v njihovih proizvodnih enotah. Samoupravljanje zato pomeni demokratični nadzor nad načrtovanjem na vseh ravneh – lokalni, regionalni, nacionalni, celinski in svetovni – saj so ekološka vprašanja, kot so podnebne spremembe, globalna, in jih je mogoče obravnavati le na tej ravni. Ekosocialistično demokratično načrtovanje nasprotuje temu, kar se pogosto imenuje »centralno načrtovanje«, ker odločitev ne sprejema »središče«, temveč jih demokratično določa zadevno prebivalstvo v skladu z načelom subsidiarnosti: odgovornost za javno ukrepanje bi bilo treba po potrebi dodeliti najmanjši enoti, ki je sposobna sama rešiti težavo.

5. Globalna materialna odrast v kontekstu neenakomernega in kombiniranega razvoja

Nacionalne rešitve ne bo, pravična ekosocialistična alternativa se lahko začne v državi, vendar njeno polno izvajanje zahteva odpravo kapitalizma na svetovni ravni. Izkoriščani in zatirani odslej potrebujejo koherentno protikapitalistično, protiimperialistično, protirasistično in internacionalistično strategijo, usmerjeno v globalni rezultat. Ta strategija mora artikulirati boje v zelo različnih kontekstih. To pomeni, da imajo splošni obrisi ekosocialističnega programa, ki prekinja kapitalistično rast, splošno veljavo, vendar se v različnih državah uporabljajo različno. Nekatere zahteve so v nekaterih državah pomembnejše kot v drugih, odvisno od njihovega mesta v neenakem in kombiniranem razvoju kapitalizma pod imperialistično nadvlado.

Po stoletjih suženjstva in kolonialnega plenjenja so ljudje tako imenovanih »razvijajočih se« držav žrtve nove pošastne krivice. Njihova odgovornost za emisije toplogrednih plinov je majhna, v najrevnejših državah skoraj nična, vendar podnebne spremembe, ki jih je povzročila dvestoletna imperialistična kapitalistična rast, potiskajo 3,5 milijarde žensk, moških in otrok v katastrofe, ki jih vse bolj prizadevajo.

Prebivalstvo podrejenih držav ima temeljno pravico do dostojnih življenjskih pogojev. Imperialistične vlade, mednarodne institucije in vlade obrobnih držav same trdijo, da bo kapitalistična rast omogočila prebivalcem juga, da »dohitijo« življenjski standard razvitih kapitalističnih držav. Potrebujejo samo »dobro upravljanje«, ki bi njihove družbe »prilagodilo« potrebam

svetovnega trga. Toda dejstva kažejo, da je to slepa ulica, da se neenakosti še naprej povečujejo (med državami in vse bolj tudi znotraj držav), medtem ko se »ogljični proračun«, ki bi bil združljiv z 1,5 °C, hitro izmika.

V resnici imperialistični model razvoja ohranja podrejene države v neokolonialni odvisnosti in kot glavne žrtve ekološke krize, kot dobavitelje surovin in poceni delovne sile, proizvajalce rastlinskih in živalskih dobrin za izvoz, odlagališča odpadkov – med drugim kot naravne ponore ogljika, ki so si jih kapitalisti prisvojili v svojo korist. Za nameček so zdajšnje nezaslišane politike razvitih držav, ki plačujejo podrejenim državam, da igrajo vlogo obmejne policije. Glavno odgovornost za to nosijo skorumpirane lokalne »elite«. Namesto spodbujanja alternativnega razvoja, ki bi temeljil na alternativnih družbenih vrednotah, se udinjajo imperializmu.

Diskurz »dohitevanja severa« je le himera, dimna zavesa, ki prikriva nadaljevanje kapitalističnega in imperialističnega izkoriščanja, ki poglablja neenakosti. Z vzponom ekoloških katastrof ta diskurz objektivno izgublja vso verodostojnost.

Večpolarni svet BRIK (Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska) ni alternativa imperializmu, kot kažeta politiki Rusije in Kitajske, dveh glavnih voditeljev tega bloka. Njihovi avtokratski voditelji ne nasprotujejo imperialističnim in zatiralskim praksam »klasičnega« zahodnega imperializma, temveč želijo imeti enake pravice. Podobno ne nasprotujejo vrzeli med pravicami in realnostjo v praksah zahodnih družb, temveč te pravice (delavk, žensk, LGBTIQ+ itd.) enostavno zanikajo. Putin želi s silo in prisilo obnoviti kolonialni imperij. Z izkoriščanjem ogromnih zalog fosilnih goriv se skuša povezati z naftnimi monarhijami, drugimi diktaturami in močnimi interesi v energetski in kriminalni

industriji, da bi to izkoriščanje čim dlje trajalo. Kitajska komunistična partija trdi, da državam na jugu kaže, da se lahko izognejo prevladi in se razvijajo tako, da stopijo na Novo svilno cesto, vendar je njen projekt globalne kapitalistične hegemonije eno glavnih gonil ekološkega uničenja in akumulacije z razlaščanjem.

Čas ni za »dohitevanje«, temveč za delitev na ravni planeta. Velika množica delavcev, žensk, mladih, etničnih manjšin na »severu« in v podrejenih državah, je žrtev podnebnih sprememb. Glede na znanstveno analizo podnebnih politik bo najbogatejši 1 % do leta 2030 izpuščal še več CO_2, najrevnejših 50 % bo izpuščalo malo več, vendar bo ostalo precej pod ravnjo posameznih emisij, združljivo z 1,5 °C, srednjih 40 % pa bo nosilo večino zmanjšanja emisij (s sorazmerno največjim pritiskom na potrošnjo ljudi z nizkimi dohodki v bogatih državah). To je temelj mednarodnega boja za pravičnost in enakost. Skromen ogljični proračun, ki je še vedno na voljo, je treba in ga je mogoče razdeliti v skladu z zgodovinskimi odgovornostmi in zmogljivostmi, ne le med državami, temveč vse bolj tudi med družbenimi razredi. Mineralne vire in bogastvo biotske raznovrstnosti je treba uporabljati previdno in v skladu z dejanskimi potrebami vseh.

Kapitalisti imperialističnih držav so daleč največji krivci za ekološko krizo in morajo plačati posledice. To velja tudi za države, kot so »naftne monarhije«, za Rusijo in Kitajsko, čeprav njihova zgodovinska odgovornost ni enaka. Industrijske države »severa« – Evropa, Severna Amerika, Avstralija, Japonska – si morajo čim bolj prizadevati za hitro zmanjševanje nepotrebne in/ali škodljive proizvodnje. Njihova odgovornost je tudi, da odvisnim državam omogočijo dostop do alternativnih tehnologij ter financirajo

ekološki prehod in jim resnično nadomestijo izgubo in škodo. Odprava patentov mora prebivalcem juga omogočiti prost dostop do tehnologij, ki lahko zadovoljijo dejanske potrebe, ne da bi pri tem porabili še več fosilne energije.

Da bi zadovoljili svoje potrebe, prebivalci podrejenih držav potrebujejo model razvoja, ki je v radikalnem nasprotju z imperialističnim in produktivističnim modelom. Model, ki daje prednost javnim storitvam (zdravstvu, izobraževanju, stanovanjem, dostopnemu prevozu, kanalizaciji, elektriki, pitni vodi) za prebivalstvo in ne proizvodnji blaga za svetovni trg. Model, ki ščiti pravice avtohtonih ljudstev do njihovega okolja pred kapitalističnimi politikami ekocida in jim priznava pravico, da rečejo »ne«. Protikapitalistični in protiimperialistični model, ki razlašča monopole finančnega, rudarskega, energetskega in kmetijsko-industrijskega sektorja ter jih podružblja in postavlja pod demokratični nadzor.

Zlasti v revnejših državah bo potreba po zadovoljevanju potreb prebivalstva za določeno obdobje terjala povečanje materialne proizvodnje in porabe energije. V okviru alternativnega razvojnega modela in drugih mednarodnih izmenjav bo prispevek teh držav k splošni ekosocialistični odrasti in spoštovanju ekološkega ravnovesja sestavljen iz:

– pravično odmerjenega nadomestila imperialističnih držav;
– prepoved prekomerne potrošnje parazitske elite;
– boj proti ekološko smrtonosnim megaprojektom, ki jih navdihujejo neoliberalne kapitalistične politike, kot so veliki nafto/plinovodi, kolosalni rudarski projekti, nova letališča, naftne vrtine na morju, veliki jezovi hidroelektrarn in ogromna turistična infrastruktura, ki omogoča bogatim, da si za svojo korist prilastijo naravno in kulturni dediščino revnejših.

– izvajanje agro-ekološke agrarne reforme, ki bo nadomestila industrijsko kmetijstvo;
– preprečevanje, da bi biome uničevali živinorejci, pridelovalci palmovega olja, kmetijska podjetja na splošno in rudarske industrije, »gozdna nadomestila« (REDD in REDD+; programa Združenih narodov za zmanjšanje emisij zaradi krčenja in degradacije gozdov v državah v razvoju) in »ribiški sporazumi«, ki ponujajo ribolovne vire večnacionalnim industrijskim ribiškim podjetjem, itd.

Delavski razredi podrejenih držav lahko s svojimi boji odločilno povežejo izkoriščane po vsem svetu, da stopijo skupaj na edino pot, ki je združljiva s človekovimi pravicami in z omejitvami planeta.

6. Proti toku, združiti boje, da bi prekinili s kapitalističnim produktivizmom: Prevzeti oblast, sprožiti ekosocialistični prelom, ki temelji na samoaktivnosti, samoorganizaciji, nadzoru od spodaj in na najširši demokraciji

Gospodarstvo, država, politika buržoazije in njeni mednarodni odnosi so pod močnim vplivom ekosocialne slepe ulice, v katero sta človeštvo pahnila kapitalistična akumulacija in imperialistično plenjenje. Izkoriščane in zatirane po vsem svetu je zajela velika tesnoba.

Odporniška gibanja se razvijajo proti toku. Tudi v izjemno težkih razmerah se ljudje postavljajo v bran svojim socialnim, demokratičnim, protiimperialističnim, ekološkim, feminističnim, LGBTIQ+, protirasističnim, kmečkim pravicam in pravicam avtohtonih ljudstev. Izbojevani so bili pomembni boji in včasih so bile dosežene izjemne zmage: mobilizacija rumenih jopičev in gibanje proti pokojninski reformi v Franciji, ekosocialni boj delavcev družbe GKN v Italiji, boj sindikata avtomobilskih delavcev v ZDA, zaprtje rudnika bakra v lasti multinacionalke First Quantum v Panami leta 2023, zmaga indijskih kmetov proti Modijevi vladi, zmaga »ZAD-istov« proti letališču Notre-Dame-des-Landes in gibanje Soulèvements de la Terre v Franciji, zmaga žensk v boju za splav v Argentini, zmaga plemena Siouxov v Združenih državah proti plinovodu XXL ... Toda sovražnik vodi ofenzivo in v številnih bojih smo poraženi. Naša naloga kot borcev Četrte internacionale je, da pomagamo organizirati in razširiti boje z našo ekosocialistično in internacionalistično perspektivo.

Kljub temu, da je je zgodovina delavskega gibanja prepredena z boji za zdravje delavcev in varstvo okolja, je produktivizem vladajočih sil levice, strank in sindikatov resna ovira na poti do ekosocialističnega odziva v sorazmerju s potrebami dejanskega stanja. Večina voditeljev je opustila vsako protikapitalistično perspektivo. Socialna demokracija in vse druge različice reformizma so postale socialno-liberalne – njihov edini cilj je narediti nekatere socialne popravke na trgu znotraj neoliberalnega okvira. Večina vodstev velikih sindikalnih organizacij zgolj spremlja neoliberalne politike z iluzijo, da bo kapitalistična rast izboljšala zaposlovanje, plače in socialno zaščito. Namesto da bi širili zavedanje o ekosocialnem zastoju, ga te politike razrednega sodelovanja poglabljajo in prikrivajo njegovo težo.

Na srečo se nekatere politične sile in sindikalna gibanja, zlasti v Evropi, Združenih državah Amerike in Latinski Ameriki, začenjajo oddaljevati od produktivizma in neoliberalizma. V sindikatih so aktivisti, ki se zavedajo ekološkega izziva, predlagali koncept pravičnega prehoda. Socialna demokracija in sindikalni voditelji Mednarodne konfederacije sindikatov (ITUC) so ga preusmerili v podporo produktivizmu in konkurenčnosti podjetij. Vladajoči razred je strokovnjak za manipulacijo. Tako v svojih govorih vlade omenjajo pravični prehod ob trajnostnemu razvoju, obenem pa teptajo pravičnost in organizirajo netrajnost.

V »razvitih« kapitalističnih državah so Zelene stranke okrepile vrste tradicionalnih sil. Štiri desetletja je trajalo, da se je velika večina teh strank pridružila kasti političnih menedžerjev kapitalizma. V civilni družbi številna okoljska združenja širijo njihov pragmatizem, ki temelji na individualni odgovornosti potrošnikov. To je socialni demokraciji in tradicionalnim

sindikalnim voditeljem omogočilo, da prikrijejo svojo razredno kolaboracijo pri nasprotovanju ekološkim davkom pod pretvezo »manjšega družbenega zla« in z drugimi tako imenovanimi »realističnimi« rešitvami ekologije, ki ni »ne leva ne desna«.

V drugih delih sveta ekosocializem, čeprav je še vedno v manjšini, začenja pridobivati vpliv v družbenih gibanjih in pri radikalni levici. Nekatere pomembne lokalne izkušnje – med drugim v Mindanau, Rojavi in Chiapasu – so naklonjene ekosocialističnim vidikom. Vendar se kapitalistična rast večini ljudi še vedno zmotno zdi edini način za izboljšanje socialnih razmer.

Glede na globino krize in zmedo, obstaja resnično tveganje, da se bo v nekaterih sektorjih delavskih razredov okrepila težnja po žrtvovanju ekoloških ciljev na oltarju razvoja, ustvarjanja delovnih mest in višjih dohodkov. Ta trend bi samo pospešil katastrofo, katere prve žrtve so taisti razredi že zdaj, in še povečal izgubo legitimnosti sindikatov. Ustvaril bi tudi plodna tla za opravičevanje neofašističnih poskusov rasističnih, kolonialističnih in genocidnih projektov. Glavni cilj njihovih sovražnih kampanj so migranti, ki bežijo iz svojih opustošenih dežel.

Socialistični projekt je globoko diskreditiran zaradi bilanc stalinizma in socialne demokracije. Alternativo moramo ponovno izumiti skozi boje, ne z dogmami.

Kdo je danes v prvih vrstah pravega ekosocialnega gibanja? Domorodna ljudstva, mladi, kmetje, rasizirani ljudje, ki plačujejo visoko ceno za družbeno in ekološko uničenje. V teh štirih skupinah imajo ženske odločilno vlogo v povezavi s svojimi specifičnimi ekofeminističnimi zahtevami, za katere se borijo in se samostojno organizirajo.

Mednarodna kmečka zveza Via Campesina ponuja številne dokaze, da je mogoče združiti obrambo pravic revnih kmetov in domorodnih ljudstev, boj proti ekstraktivizmu in živilskopredelovalni industriji, boj za prehransko suverenost in ohranjanje ekosistemov s feminizmom.

Velika večina mezdnih delavcev se ne udeležuje protiproduktivističnih bojev ali se iz njih umika. Nekateri zato sklepajo, da je razredni boj zastarel ali pa ga mora voditi »ekološki razred«, ki obstaja le v njihovi domišljiji. Zaustavitev katastrofe je mogoča le z revolucijo produkcijskega načina družbenega obstoja. Ta revolucija ni mogoča brez dejavnega in zavestnega sodelovanja proizvajalcev, ki predstavljajo večino prebivalstva.

Drugi nasprotno sklepajo, da je treba počakati, da množica delavcev, ki se borijo za svoje neposredne socialno-ekonomske zahteve, doseže raven zavesti, ki jim bo omogočila, da sodelujejo v ekološkem boju na »razredni liniji«. Toda kako bi lahko raven zavesti množice zaposlenih integrirala ekološka vprašanja v času, ko noben večji družbeni boj ne postavlja pod vprašaj produktivističnega okvira, v katerem množica vedno bolj defenzivnih zaposlenih spontano postavlja svoje neposredne družbeno-ekonomske zahteve? Zapustitev produktivističnega okvira zahteva logiko javne pobude in načrtovanje potrebnega preurejanja z zagotovljeno zaposlitvijo in dohodkom.

Razredni boj ni hladna abstrakcija. »Resnično gibanje, ki odpravlja sedanje stanje stvari« (Marx) ga opredeljuje in označuje njegove akterje. Boji žensk, LGBTIQ+, zatiranih ljudstev, rasiziranih ljudstev, migrantov, kmetov in domorodnih ljudstev za njihove

pravice niso dodatek boju delavcev proti izkoriščanju dela s strani šefov. So del živega razrednega boja.

Del tega so zato, ker kapitalizem potrebuje patriarhalno zatiranje žensk, da bi čim bolj povečal presežno vrednost in ohranil družbeno reprodukcijo z nižjimi stroški. Za potrditev patriarhata je potrebna diskriminacija oseb LGBTIQ+. Potrebuje strukturni rasizem, da upraviči plenjenje periferije s strani centra. Za regulacijo industrijske rezervne armade potrebuje nečloveške »azilne politike«. Kmete mora podrediti diktatom živilskopredelovalne industrije slabe hrane, da bi znižal ceno delovne sile. In odpraviti mora spoštljiv odnos, ki ga človeške skupnosti še vedno vzdržujejo znotraj sebe in z naravo, da ga nadomesti s svojo individualistično ideologijo dominacije, ki kolektiv spremeni v avtomat in vse živo v mrtve stvari. Zlasti avtohtona ljudstva in tradicionalne skupnosti so v ospredju boja proti uničujoči prevladi kapitalizma nad svojimi telesi in ozemlji. V mnogih regijah so celo pionirji novih revolucionarnih gibanj podrejenih razredov. Zato priznavamo, da so temeljni del revolucionarnega subjekta enaindvajsetega stoletja.

Vsi ti boji in boji delavcev proti kapitalističnemu izkoriščanju so del istega boja za človeško emancipacijo in ta emancipacija je resnično mogoča in vredna človeštva le ob zavedanju dejstva, da naša vrsta pripada naravi, medtem ko ima zaradi svoje specifične inteligence odgovornost, ki je zdaj neizogibna in življenjsko pomembna, da za naravo skrbi. Za nas je to dejansko strateška implikacija, ki izhaja iz dejstva, da je uničujoča sila kapitalizma planet pahnila v novo geološko dobo.

Ta analiza je osnova naše strategije sovpadanja družbenih in ekoloških bojev. Kjer je to mogoče, bi bilo treba to sovpadanje

usklajevati tudi na mednarodni ravni preko demokratičnih forumov. Boj je globalen in tako mora biti tudi naše gibanje.

Pri postavljanju skupnih zahtev se ta konvergenca bojev ne sme omejiti na iskanje največjega skupnega imenovalca med družbenimi gibanji ali med aparati družbenih gibanj. Na ta način bi lahko spregledali zahteve nekaterih skupin v škodo najšibkejših. To bi bilo ravno nasprotno od konvergence.

Sovpadanje družbenih in ekoloških bojev vključuje vse boje vseh družbenih akterjev, od najbolj izkušenih do najbolj oklevajočih. Gre za proces dinamične artikulacije, ki dviguje nivo zavesti skozi akcijo in debato, v medsebojnem spoštovanju. Njen cilj ni določitev trdne platforme, temveč vzpostavljanje enotnosti izkoriščanih in zatiranih v boju za konkretne zahteve, ki odpirajo dinamiko, ki meri na osvajanje politične oblasti in strmoglavljenju kapitalizma po vsem svetu.

V praksi ekosocialno sovpadanje bojev danes pomeni predvsem, da se sektorji, ki se najbolj zavedajo ekoloških groženj, obračajo na sektorje, ki se najbolj zavedajo družbenih groženj, in obratno, da bi skupaj premagali lažno kapitalistično zoperstavljanje družbenega in ekološkega.

Pri tem pristopu ima ključno vlogo obramba eko-sindikalizma, ki je hkrati razredni boj in protiproduktivistični boj, ki temelji na konkretnih interesih delavcev za ohranitev njihovega zdravja in varnosti pri delu ter na njihovi vlogi žvižgačev v zvezi s škodo za ekosisteme ali nevarnostjo proizvodnje, kar je vloga, za katero so najbolj poklicani.

Ekosocialistični aktivisti spodbujamo odpor na delovnem mestu s stavkami in vsemi pobudami, ki omogočajo organizacijo in nadzor delavcev. Prizadevamo si za okrepitev mobilizacije s

spodbujanjem podaljševanja stavk, gradnjo vse obsežnejših demonstracij, s spodbujanjem vseh oblik samoorganizacije in samozaščitnih bojev proti represiji ter njihovo popularizacijo, da bi se zoperstavili lažem prevladujočih medijev in vladnih ustanov.

Navdihujejo nas tudi oblike državljanske nepokorščine, od skvotiranja stanovanjskih zgradb do bojkotiranja plačil najemnin, ki so se izkazali za učinkovite.

Izkušnje, ki izhajajo iz bojev, bogatijo strateške razprave.

Protiproduktivistični boji so različni, vendar je na splošno njihovo izhodišče zelo konkretno, pogosto predvsem lokalno, ekstraktivistično (rudnik, plinovod, velikanski jez itd.), prilaščanje zemljišč ali vode, uničevanje gozda, reke itd., v nasprotju z novo prometno infrastrukturo (avtocesta, letališče itd.), komercialno ali logistično infrastrukturo. Ob soočanju s političnimi odločevalci, kapitalističnimi skupinami, institucijami, ki jih ščitijo, s sklepanjem zavezništev med akterji z različno zgodovino in različnimi zavezami, boj postaja vse bolj globalen in političen.

Te kombinacije bojev, zakoreninjenih na določenem teritoriju, s preciznim ciljem, in splošnega boja, se pojavljajo po vsem svetu in tvorijo novo politično realnost, ki bi jo lahko poimenovali »Blockadia«.

Oblikovanje ekosocialistične razredne zavesti pomeni sovpadanje bojev, h katerim lahko prispevajo (mladi) znanstveniki z uporabo in deljenjem svojega znanja (agronomskega, podnebnega, naravovarstvenega ...).

Stavkovni odbori, skupnostni zdravstveni domovi, delavski prevzemi podjetij, kmečke zasedbe zemlje, samoupravni bivalni prostori, popravljalnice, menze, semenske knjižnice itd.

omogočajo eksperimentiranje z družbeno organizacijo, ki se je osvobodila kapitalizma. Te izkušnje omogočajo tistim, ki so prikrajšani za politično in gospodarsko moč, da izkusijo svojo kolektivno moč in inteligenco. Vendar pa s tem, ko prej ali slej trčijo z državo in kapitalističnim trgom, sprevidijo, da je iluzija, da je mogoče obiti ali prilagoditi sistem, spoznajo, da je nujno osvojiti politično oblast in strmoglaviti sistem. V industrializiranih državah bo splošna politična stavka odločilen instrument. Vendar pa konkretne alternative s tem, ko vzpostavljajo, četudi le začasno, še eno ljudsko, solidarno in demokratično legitimnost, zatiranim omogočajo, da se zavejo svoje lastne moči in si prizadevajo za izgradnjo nove hegemonije.

Širše gledano je izgradnja organov ljudske oblasti v središču naše strategije.

Sistemska kriza »poznega kapitalizma«, v katerem prevladuje transnacionalni finančni kapital, napaja tako gnus pred pojavi razpadanja buržoaznega režima kot občutek nemoči spričo hudega poslabšanja, tako kvantitativnega kot kvalitativnega, v ravnovesjih moči med razredi. V zvezi s tem dobiva vprašanje vlade vse večji pomen. Prevzem politične oblasti s strani ljudskih razredov je predpogoj za izvajanje načrta, s katerim se začne politika preloma. Hkrati so zadnja leta pokazala smrtonosnost iluzij političnih projektov, ki izkoriščajo ljudske težnje, kanalizirajo mobilizacije, jih celo zadušijo v imenu realpolitike in tako okrepijo skrajno desnico.

Bližnjice ni. Ekosocialistična strategija preloma vključuje boj za oblikovanje ljudske oblasti, prizadevanja za načrt prehoda, ki izhaja iz samoaktivnosti, nadzora in neposrednega vključevanja izkoriščanih in zatiranih na vseh ravneh družbe.

Nobenega smiselnega ukrepa proti izkoriščanju, zatiranju in uničevanju ekosistemov ni mogoče uvesti brez ravnovesja moči, ki temelji na tej samoorganizaciji. Samo-emancipacija ni le naš cilj, temveč je tudi strategija strmoglavljenja vzpostavljenega reda.

Zgraditi je treba nove institucije za presojanje, demokratično odločanje, organiziranje produkcije in celotne družbe. Te nove sile se bodo morale soočiti s kapitalističnim državnim strojem, ki ga bo treba zlomiti. Strmoglavljenje družbenega reda in razlastitev kapitalistov se bosta neizogibno soočila z nasilnim, oboroženim odzivom vladajočih razredov. Soočeni s tem nasiljem, izkoriščani in zatirani ne bodo imeli druge izbire, kot da se branijo, šlo bo za vprašanje demokratično samoorganiziranega legitimnega nasilja ob zavračanju virilizma in substitucionizma.

Vse je odvisno od rezultatov bojev. Ne glede na obseg katastrofe bodo borbe na vseh stopnjah naredile razliko. V bojih bo vse odvisno od sposobnosti ekosocialističnih aktivistov, da se organizirajo, da bi se v praksi orientirali s kompasom objektivne zgodovinske nujnosti. Razmišljati in ukrepati, graditi boje in orodja boja, primerjati izkušnje in se učiti iz njih: mednarodno izvajanje te ogromne naloge zahteva politično orodje, novo internacionalo izkoriščanih in zatiranih.

S tem manifestom Četrta internacionala izraža svojo pripravljenost, da prispeva k spopadanju s tem izzivom.

Tekma za dobičkom poglablja družbene neenakosti in uničuje edini planet primeren za bivanje v našem osončju.

Pred vse hujšo produktivistično katastrofo, ki se iz dneva v dan zaostruje, je treba demokratični in revolucionarni socializem na novo premisliti, da bi zadovoljeval potrebe v okviru ekoloških omejitev.

Ta manifest dviga zastavo civilizacijske alternative, vredne človeštva: ekosocializma. Predlaga program prehodnih zahtev, ki jih je treba prilagajati konkretnim razmeram, ter strategijo povezovanja bojev proti vsem oblikam izkoriščanja, zatiranja in razlaščanja.

Izdalo Društvo Fantastika, Linhartova 60, Ljubljana in
IIRE, Inštitut mednarodnih raziskav in izobraževanja
Amsterdam, Lombokstraat 40 - 1904 AL Amsterdam